

INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

#MÖRKERTALET

Myter och föreställningar om våldtäkt

SQ4562, Vetenskapligt arbete i socialt arbete, 15 hp

Scientific Work in Social Work, 15 higher education credits

Kandidatnivå

Höstterminen 2016

Författare: Elin Börjesson och Julia Carlsson

Handledare: Åsa Borgström

Abstract

Titel: #Mörkertalet

Författare: Elin Börjesson och Julia Carlsson

Keywords: våldtäkt, mörkertalet, myter och föreställningar, feminism

I denna kvalitativa studie har vi undersökt hur våldtäkt tas i uttryck i kvinnors berättelser om oanmälda våldtäkter, på internetforumet ASK.fm. Vi har med hjälp av feministisk teori ämnat tolka och förstå de bilder av våldtäkt som kvinnorna gett uttryck för i sina berättelser. Våra forskningsfrågor var: "Hur använder och begripliggör kvinnorna våldtäkt i sina berättelser?" samt "Hur kan kvinnornas sätt att begripliggöra våldtäkt tolkas och förstås utifrån feministisk teori?". Studien genomfördes med en netnografisk metod och baserades på 398 kommentarinlägg på internetforumet ASK.fm som beskrev erfarenheter av oanmälda våldtäkter. Vi tematiserade kommentarinläggen och tolkade dem mot ett poststrukturalistiskt feministiskt perspektiv. Resultatet visade att kvinnorna i övergripande mån använde myter och föreställningar om våldtäkt då de begripliggjorde våldtäkt i sina berättelser. Återkommande var att kvinnorna omdefinierade övergreppet till att inte vara våldtäkt, detta då de ansåg att de själva bidragit till händelsen genom sitt egna beteende eller för vem förövaren var och hur förövaren definierat handlingen. Baserat på föreställningar om våldtäkt uttryckte kvinnorna en osäkerhet ifall handlingen var våldtäkt eller inte och att det ofta var skamfullt att ha blivit utsatt. Gällande skuldbeläggning av sig själv var alkohol av betydelse i kvinnornas berättelser. Vår tolkning utifrån feministisk teori innebar att kvinnornas sätt att begripliggöra våldtäkt kunde förstås av hur kön konstrueras i ett socialt sammanhang. Vår tolkning innefattade även förståelse för hur makt aktualiseras mellan man och kvinna i ett ojämlikt förhållande för att möjliggöra mannens förtryck gentemot kvinnan.

“Försöker intala mig själv att det inte var något stort, det var bara en annan människa i mig liksom. Men jag inser nu att han trängde längre in än så.”

- *Anonym*

Stort tack till vår handledare Åsa Borgström som med tålamod stöttat oss genom processen med vår kandidatuppsats. Med hjälp av dina kloka råd samt uppmuntran fick du oss att våga angripa internet som forskningsarena.

Innehållsförteckning

1	Introduktion.....	5
1.1	Förförståelse.....	5
2	Inledning.....	6
2.1	Problemformulering.....	6
2.2	Syfte och frågeställningar.....	7
2.3	Studiens relevans för socialt arbete.....	7
2.4	Begreppsdiskussion.....	8
3	Bakgrund.....	9
3.1	Sexualbrottslagstiftningens historia.....	10
3.1.1	Sex och samtycke.....	11
3.1.2	SFS 2016:677 Lagen om sexualbrott.....	12
4	Tidigare forskning.....	13
4.1	Myter och föreställningar avseende sexuella övergrepp.....	14
4.2	Handlingsutrymme avseende att tala om sexuella övergrepp.....	15
4.3	Könskonstruktioner avseende sexuella övergrepp.....	17
5	Teori.....	18
5.1	Feministiskt perspektiv.....	18
5.1.1	Könskonstruktioner.....	19
5.1.2	Könsmaktsordning.....	21
6	Metod.....	22
6.1	Metodval.....	23
6.2	Tillvägagångssätt.....	24
6.2.1	Avgränsning.....	24
6.2.2	Urvalsprocessen.....	24
6.2.3	Insamling av empiri.....	25
6.2.4	Bearbetning och analys.....	28
6.3	Forskningsetiska principer och etiska överväganden.....	29
6.4	Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet.....	31
6.4.1	Reliabilitet.....	31

6.4.2 Validitet.....	31
6.4.3 Generaliserbarhet.....	31
7 Analys och resultat.....	32
7.1 Myter och föreställningar.....	33
7.1.1 Gråzonen.....	33
7.1.1.1 Tjatsex.....	35
7.1.2 Relationens betydelse.....	36
7.1.2.1 Relation till förövare.....	37
7.1.2.2 Relation till omgivningen.....	39
7.1.3 Våldtäktsoffer?.....	41
7.1.3.1 Skuld.....	41
7.1.3.2 Skam.....	43
7.1.4 Alkoholens betydelse.....	44
7.2 Våldtäkt är komplext.....	46
8 Sammanfattande diskussion.....	48
8.1 Förslag till vidare forskning.....	50
8.2 Slutord.....	51
9 Referenser.....	52

1 Introduktion

Idén för vår studie uppkom av ett gemensamt intresse och engagemang för feminism i kombination med frustration över samhällets våldtäktspolitik. Efter en sommar med mycket medial uppmärksamhet kring sexuella övergrepp och ofredande på diverse utomhusfestivaler där antalet anmälningar ramlade in hos polisen fick vi intresset att belysa de röster som varken syns eller hörs i media eller brottsstatistik. De personer som blivit utsatta för våldtäkt men som av diverse olika anledningar inte kunnat eller velat polisanmäla.

Vår inspiration för studien uppkom efter att läst boken *En riktig våldtäktsman* skriven av Katarina Wennstam (2004). Boken uppmärksammar synen kring våldtäktsmannen och alla dess myter. Synen på mannen beskrivs drivas av sin sexlust och medan kvinnan beskrivs som förförande, vill ha sex, men kanske ångrar sig. Mannen beskrivs därefter som så upphetsad att han inte kan ta ansvar för sina handlingar. Författaren skriver att synen innebär att mannen inte kan behärska sig och det är kvinnans fel som lockade honom. Myten kring kvinnan och mannen menar Wennstam (2004) ofta används av samhället för att avdramatisera våldtäkt. Hon skriver att det fortfarande är mycket viktigare att lära kvinnorna att säga nej än att lära männen tolerera ett nej. Därmed är det kvinnans ansvar att kontrollera sin sexualitet medan männen inte kan rå för ifall de inte kan hejda sitt sexuella beteende.

1.1 Förförståelse

Förförståelsen för ämnet är relativt stor hos oss båda. Som socionomstudenter har vi fått undervisning i ämnet men i mycket begränsad omfattning av föreläsningar och litteratur. Dock är det ett ämne som intresserat oss båda under hela utbildningen och det har skapats en nyfikenhet till att utöka vårt kunskapsområde, utöver det utrymme ämnet haft på utbildningen. Vår förförståelse medför att vi hade tankar och föreställningar kring ämnet redan innan vi påbörjade vår studie vilket vi var medvetna om under processen. Detta kan ha kommit att bidra till hur vi valt att tolka vår empiri samt vilket teoretiskt perspektiv vi valt att använda. Detta tycker vi är viktigt att belysa inledningsvis.

2 Inledning

2.1 Problemformulering

I enlighet med Nilsson och Wallqvist (2007) är våldtäkt ett brott som väcker starka känslor och berör många. Författarna menar att en del våldtäktsfall får mycket uppmärksamhet i media och skapar stora rubriker medan andra aldrig ens blir en del av brottsstatistiken. De skriver att det finns en stor tystnad kring offren som varit utsatta för våldtäkt och att de ofta brottas med känslor av skuld och skam samt att de inte orkar eller vågar prata öppet om vad de varit med om. Enligt Brottsförebyggande rådets nationella trygghetsundersökning (2015) polisanmäler endast 10-20 procent av alla som blivit utsatta för sexualbrott. I undersökningen står det att av de personer som faktiskt anmält är det ca 8 procent som går till åtal. Med detta kan vi förstå att majoriteten av de som utsatts för sexualbrott aldrig anmäler, vilket leder till ett stort mörkertal av sexualbrottsoffer. I samma undersökning (BRÅ:2015) problematiseras det att många fortfarande väljer att inte anmäla våldtäktsbrott trots skärpt lagstiftning. Det problematiseras även att det i media finns en bild av våldtäkt som är fylld med myter och föreställningar. I undersökningen beskrivs den mediala bilden av våldtäkt som så att den utsatte blir överfallen utomhus av en för offret okänd person och blir sedan våldtagen. Samma undersökning påvisar motsatsen till medias bild av sexuellt våld, då deras statistik visar att de flesta våldtäkter sker inomhus av en för offret känd person. Av föregående vetenskap menar vi att det kan vara problematiskt för personer utsatta för våldtäkt att identifiera sina erfarenheter med den stereotype bilden av våldtäkt.

Som vi tidigare nämnt syns oanmälda våldtäkter varken i brottsstatistik eller får utrymme i media. Av den anledning ser vi vikt av att undersöka deras bild av våldtäkt. Som en möjlig ingång för detta ser vi internet som en lämplig forskningsarena. Detta då Ingloff och Lautrup (2016) skriver att det kan vara lättare att dela med sig av svåra erfarenheter på internet där personen även har möjlighet att vara anonym. Vidare beskrivs att internet underlättar för socialarbetare att mötas på medborgarnas villkor och att känslor av skuld och skam i vanliga fall kan hindra en person från att söka hjälp. Vi har sett att mörkertalet för oanmälda sexualbrott har uppmärksammats i sociala medier, bland annat en tråd på Twitter som skapades i syfte att bryta mörkertalet. Tråden heter #mörkertalet och skapades av kontoinnehavaren @martinasundman som ett initiativ för att lyfta och belysa alla de kvinnor som blivit utsatta för våldtäkt men inte orkat eller vågat anmäla. Genom detta är de fortfarande drabbade men inte en del av statistiken som rör våldtäkt. De är mörkertalet. Då

fler utsatta ville dela med sig av erfarenheter om oanmälda våldtäkter men förbli anonyma skapades en bitråd på forumet ASK.fm av kontoinnehavaren @smulepaj. På denna tråd var det ca 500 anonyma berättelser om oanmälda våldtäkter som publicerades under endast tre dagar, vilket vi anser visar på ett behov av utrymme för att uttrycka erfarenhet av oanmälda våldtäkter.

Med den problematik vi ovan presenterat utifrån Brottsförebyggande rådets undersökning (2015) är det enligt oss relevant att slå hål på den stereotypa bilden av våldtäkt de beskriver. Detta för att fler utsatta ska kunna identifiera sina erfarenheter med bilden av våldtäkt, vilket Blom (2012) beskriver i sin studie är av vikt. Inom socialt arbete kommer vi som professionella att möta personer som varit utsatta för våldtäkt. För att kunna erbjuda ett gott bemötande och utforma väl anpassade åtgärder menar vi att det är viktigt att ha kunskap om att våldtäkt kan begripliggöras olika utifrån individ. Vi menar därför att det är av vikt som professionell att vara medveten om en nyanserad bild av våldtäkt samt få förståelse för den, vilket vi med vår studie syftar till.

2.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att sammanställa en nyanserad bild av våldtäkt utifrån att undersöka hur våldtäkt tas i uttryck i kvinnors berättelser om oanmälda våldtäkter, på internetforumet ASK.fm. Med hjälp av feministisk teori tolka och förstå kvinnornas begripliggörande av våldtäkt i sina berättelser.

- Hur använder och begripliggör kvinnorna våldtäkt i sina berättelser?
- Hur kan kvinnornas användande och begripliggörande av våldtäkt tolkas och förstås utifrån feministisk teori?

2.3 Studiens relevans för socialt arbete

Att arbeta med socialt arbete innebär att träffa en stor del människor med mycket olika erfarenheter. Vi tänker att det är viktigt som professionell att vara medveten om att alla bär på erfarenheter som för dem inte alltid är talbara. Vi tänker att studien kan skapa möjlighet till att öka förståelse för bemötande och handling hos professionella inom socialt arbete. Vår förhoppning är även att studien ska bidra till att minska antalet oanmälda våldtäkter men framförallt ge möjlighet till att finna alternativa sätt att ge stöd och upprättelse för de som

väljer/har valt att inte anmäla vad de blir/har blivit utsatta för. Studien kan bidra till att utmana den stereotypa bilden av våldtäktsbegreppet. Vi tycker att det är av vikt att fortsätta belysa ämnet för att kunna förändra rådande myter och föreställningar i samhället som verkar negativt för sexualbrottsutsatta personer.

Då vi använder en netnografisk forskningsmetod som enligt Berg (2015) innebär att studera människors attityder och beteenden utifrån en etnografiskt ansats online belyser även vår studie att internet är en arena för personer att dela med sig av erfarenheter som de tidigare inte talat om eller sökt hjälp för. Vi tänker att det kan bidra till att aktualisera internets betydelse i socialt arbete för att skapa nya tankesätt att nå ut till fler personer som är i behov av någon form av stöd eller hjälp. Som vi i problemformuleringen tidigare nämnt menar Ingloff och Lautrup (2016) att det kan vara lättare att dela med sig om svåra erfarenheter på internet där personen även har möjlighet att vara anonym. Detta menar vi möjliggör internet som ny arena där socialarbetare lättare kan få kontakt med ungdomar. Ingloff och Lautrup (2016) menar vidare att socialtjänsten kan bedriva socialt arbete via internet, det gör det lättare för ungdomar att anonymt höra av sig angående problem, och socialtjänsten kan då finna bakomliggande faktorer till problemen. Det är enligt vår mening av vikt att socialarbetare är medvetna om att internet är en ny arena där de lättare kan möta personer och erbjuda dem stöd på deras villkor.

2.4 Begreppsdiskussion

Studien berör flera begrepp där vi har fått ta ställning till vilken formulering vi skall använda oss av. Vi berör ett känsligt ämne och rör oss bland begrepp som vi menar är laddade med starka känslor och fördomar. I avsnittet angående tidigare forskning använder flera författare begreppet *offer* för att definiera den person som utsatts för våldtäkt. I det avsnittet har vi valt att behålla det begreppet då vi redovisar deras forskning. I vår studie har vi istället valt att använda begreppet *den utsatte* för att definiera den person som utsatts för våldtäkt, detta då alla inte kan identifiera sig med begreppet offer. Offer är enligt oss ett begrepp som kan uppfattas vara stigmatiserande och associeras som negativt i en social aspekt. Tråden #mörkertalet syftar att belysa oanmälda våldtäkter. I vår studie har vi valt att benämna de övergrepp som beskrivs i kommentarinläggen som *våldtäkt* även om vi inte kan utläsa i alla fall att de enligt juridisk mening klassas som våldtäkt. Med studien vill vi lyfta alla berättelser under tråden #mörkertalet oavsett om det juridiskt skulle anses vara våldtäkt eller inte. Vad som juridiskt definieras som våldtäkt beskrivs i avsnittet SFS 2016:677 Lagen om sexualbrott.

3 Bakgrund

I justitiedepartementets rapport om anmälan och utredning av sexualbrott (2004) beskrivs sexuella övergrepp som något som hör till det mest kränkande och traumatiserande brott som människor blir utsatta för. Det konstateras i rapporten att mörkertalet kring begångna sexuella övergrepp är mycket stort med stöd av forskning och statistik. Med begreppet mörkertalet syftar rapporten på brottsoffer som avstår från att anmäla till polisen att de blivit utsatta för övergrepp. Både individuella och allmänna förhållanden beskrivs kunnas hänföras till att det finns många hinder till att anmäla. Sammanfattningsvis redovisas de faktorer som kan komma att påverka till oanmälda sexualbrott. Dessa är följande: hur brottsoffret definierar handlingen, förekomsten av skuld och/eller skam, en okunskap om rättsväsendet och andra myndigheter, omgivningens attityder samt offrets egna, offrets rädsla för olika typer av negativa konsekvenser av en anmälan. Slutligen redovisas även medias bild av våldtäkt, socialt bristande stöd, relationen mellan offer och förövare, ungdomars verklighet, handlägningsprocesser, geografiska orsaker, alkohol och droger, klasstillhörighet, misstro mot myndigheter samt hälso- och sjukvården. Alla dessa faktorer beskrivs verka hindrande för att anmäla våldtäkt.

I rapporten (JU:2004) benämns det patriarkala samhällets syn på kvinnors och mäns sexualitet som etablerad i samhället sedan urminnes tid, vilket diskuteras fortfarande präglad mångas uppfattning om vad som är sexuella övergrepp och vad som hör till accepterade sexuella handlingar, trots förändringar på senare tid. I rapporten står det att attityderna på detta område har stor betydelse för anmälningsbenägenheten. Vidare beskrivs att motståndet till att anmäla kan grundas i en rädsla av att personens situation skall förvärras genom en polisanmälan. Rädslan syftar även till att den sociala tillvaron kan komma att förstöras, offren kan bli stigmatiserade eller riskera att utsättas för repressalier.

De faktorer som verkar hindrande för människor att anmäla att de blivit utsatta för sexuella övergrepp är komplexa enligt justitiedepartementets rapport om anmälan och utredning av sexualbrott (2004). Vidare beskrivs det i rapporten att det krävs en mängd olika åtgärder och en bred insats för att öka benägenheten att anmäla. De olika åtgärderna som krävs beskrivs vara långsiktiga, de bör vara kunskapshöjande och attitydpåverkande insatser. Rapporten nämner även insatser som bör genomföras relativt snabbt. Dessa insatser beskrivs handla om

att öka samverkan mellan myndigheter i syfte att effektivisera utredningsförfarandet och förbättra omhändertagandet av sexualbrottsoffer.

3.1 Sexualbrottslagstiftningens historia

Trots att vår studie inte rör hur samhällseliga föreställningar avseende våldtäkt sett ut historiskt tycker vi det är relevant att beskriva sexualbrottslagstiftningens historia för att skapa en djupare förståelse. Nilsson och Wallqvist (2007) beskriver hur sexualbrott ur ett historiskt perspektiv har ansetts vara riktade mot mannen, familjen och samhällets ordning. De skriver att inte förrän i slutet av 1800-talet ansågs våldtäkt var något som också kränkte kvinnan. Vidare beskrivs att då brottsbalken trädde i kraft år 1965 blev också våldtäkt inom äktenskapet förbjudet. Dock skulle handlingen betraktas som våldförande framför våldtäkt, även med betydligt lägre straff, om parterna hade eller hade haft ett sexuellt förhållande med varandra.

Vidare skriver Nilsson och Wallqvist (2007) att då lagstiftningen reformerades 1984 kunde rätten i praktiken döma makar för våldtäkt eftersom parternas tidigare relation kom att ses som inte längre relevant. Detta innebar att fokus flyttades från brottsoffers agerande till gärningsmannens handlande vilket också var en stor förändring. I och med denna reform ändrades beteckningen sedlighetsbrott till sexualbrott. Vidare beskrivs att bestämmelsen om grov våldtäkt förändrades år 1992. Våldtäkten skulle nu betraktas som grov om gärningsmannen visade särskild hänsynslöshet eller råhet i tillvägagångssättet och i förhållande till offrets låga ålder. År 1998 utvidgades våldtäktsbegreppet vilket författarna skriver innebar att det var kränkningen som skulle bedömas snarare än den sexuella handlingen. De skriver även att i och med utvidgningen av begreppet kom även andra sexuella handlingar att bedömas som våldtäkt, exempelvis att införa ett föremål i en kvinnas underliv.

Nilsson och Wallqvist (2007) skriver att då en reformering av sexualbrottslagen trädde i kraft den 1 april 2005 vidgades våldtäktsbegreppet ytterligare. De skriver att reformeringen införde en särskild bestämmelse om våldtäkt mot barn, där kravet på tvång helt avskaffades. Reformeringen sänkte även kravet på graden av våld eller tvång gällande våldtäkt mot personer som är 15 år eller äldre. En betydelsefull förändring var även att det ska betraktas som våldtäkt i situationer där personer utnyttjas sexuellt i kraftigt berusade tillstånd, sovandes eller medvetslösa, även kallat hjälplöst tillstånd. De skriver att detta tidigare ansågs som sexuellt utnyttjande. Författarna skriver att det tidigare funnits krav på hot eller våld som

innebär akut fara för att en våldtäkt ska anses vara grov men att detta har ersatts av ett krav på våld eller hot om brottslig gärning. Kraven på hot och våld beskrivs därmed inte längre vara lika höga. Ytterligare en förändring författarna beskriver är att en våldtäkt som begåtts av fler än en gärningsman ska rubriceras som grov. De menar att syftet med den reformerade sexualbrottslagstiftningen var bland annat att ytterligare förstärka och tydliggöra varje människas absoluta rätt till personlig och sexuell integritet samt sexuellt självbestämmande.

Brottsförebyggande rådet (2015) skriver att sexualbrottslagstiftningen skärptes återigen den 1 juli 2013. De beskriver att våldtäkt utvidgades till att omfatta de fall där offret reagerat med passivitet. De skriver även att sexualbrottskommittén under hösten 2016 presenterat sina förslag till en reformerad sexualbrottslagstiftning för riksdagen. Bland de förslagen skriver de att en så kallad samtyckeslag kommer att föreslås. Grunden för att en utredning tillsattes år 2014 beskrivs vara att regeringen gav en parlamentarisk kommitté i uppdrag att utreda varför så få våldtäktsdomar leder till fällande domar.

3.1.1 Sex och samtycke

Samtyckeslag är en fråga som är på agendan avseende sexualbrottslagstiftningens reformering vilket vi nämnt föregående avsnitt. Vi tänker att det är en aktuell debatt som är viktig att vara insatt i gällande studiens ämne. Vi har därför valt att beskriva innebörden djupare.

I sin bok *Sex och samtycke* beskriver Asp (2010) ett forskningsprojekt som syftar till att skapa fortsatt diskussion och debatt gällande en samtyckeslag genom att analysera samtyckesbegreppet och dess relation till bland annat tvång och utnyttjande. Författaren beskriver varför samtycke har betydelse och utgår från att den sexuella handlingen tvingas på offret mot dess vilja, därmed är samtycke betydande för att kunna bedöma om brott skett eller inte. Han menar att slutsatsen kan understödjas genom rättslig reglering samt vardaglig moralisk praktik. Boken är skriven i syfte att ligga till grund för bedömningar av hur långt straffrätten bör sträcka sig gällande sex och straffrätten. Asp (2010) skriver att sex medför starka känslor på alla möjliga sätt då sex berör person, kön, intimitet och integritet. Vidare skriver han att utvecklingen har gått mot öppenhet kring sex samtidigt som det fortfarande råder någon form av tabu. Han menar att frånvaro av samtycke eller ifall samtycke föreligger är det som skiljer ömsesidigt sex och övergrepp åt. Detta innebär inte att regleringen, på beslutsskäl nivå bör bygga på frånvaro av samtycke enligt honom. Vidare resonerar han att sex inte kan klassificeras som något uteslutande negativt eller uteslutande positivt, vilket han

menar komplicerar det hela vid en bedömning angående om en sexuell handling varit tillåten eller om ett övergrepp har skett. Författaren skriver att samtycke inte skall gillas då förövaren använt vissa medel för att förmå offret till något. Därmed menar han att det inte skall ha rättslig betydelse eftersom offret känt tvång till att ge samtycke.

Asp (2010) skriver att sexuella övergrepp bör ses som mycket allvarligare än många andra övergrepp beroende på att det gör intrång i en mycket integritetsnära sfär för den utsatte. Han menar att ett samtycke är temporärt och kan alltid återkallas genom att beskriva att ett ja inte alltid betyder ja. Exempelvis poängterar han att då en person tidigare sagt ja, betyder det inte att personen säger ja vid ett senare tillfälle. Vidare beskriver författaren att samtycke som begrepp måste fyllas med innehåll, annars blir begreppet innehållslöst och därmed inte brukbart. Han presenterar även kritik mot samtycke som menar att det inte tas hänsyn till ojämlikheter och maktstrukturer. Kritiken syftar på att kvinnan kan acceptera sex men i en tvingande ojämlikhet. Samtycke som begrepp problematiseras då han menar att det inte räcker att tillsätta en samtyckeslag ifall begreppet inte fylls med mening innan. Därmed menar han att rätten och samhället måste ändra attityden gentemot våldtäkter i och med om lagen tillsätts.

3.1.2 SFS 2016:677 Lagen om sexualbrott

1 § Den som genom misshandel eller annars med våld eller genom hot om brottslig gärning tvingar en person till samlag eller till att företa eller tåla en annan sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag, döms för våldtäkt till fängelse i lägst två och högst sex år. Detsamma gäller den som med en person genomför ett samlag eller en sexuell handling som enligt första stycket är jämförlig med samlag genom att otillbörligt utnyttja att personen på grund av medvetlöshet, sömn, allvarlig rädsla, berusning eller annan drogpåverkan, sjukdom, kroppsskada eller psykisk störning eller annars med hänsyn till omständigheterna befinner sig i en särskilt utsatt situation.

Är ett brott som avses i första eller andra stycket med hänsyn till omständigheterna vid brottet att anse som mindre grovt, döms för våldtäkt till fängelse i högst fyra år. Är brott som avses i första eller andra stycket att anse som grovt, döms för grov våldtäkt till fängelse i lägst fyra och högst tio år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas, om våldet eller hotet varit av särskilt allvarlig art eller om fler än en förgräp sig på offret eller på annat

sätt deltagit i övergreppet eller om gärningsmannen med hänsyn till tillvägagångssättet eller annars visat särskild hänsynslöshet eller råhet (SFS 2016:677).

4. Tidigare forskning

I detta kapitel presenteras tidigare forskning avseende det ämne vår studie syftar till att undersöka. För att få en kunskapsöverblick kring forskning om våldtäkt har vi gjort en litteraturöversikt. I genomförandet av litteraturöversikten såg vi återkommande teman som berörde våldtäkt. Ett återkommande tema var mörkertalet gällande våldtäkt. Ett annat tema var myter och föreställningar om våldtäkt. Övergripande i dessa två teman var att sexuellt våld beskrevs som könat, bland annat av Gottzén (2008) som menar att hur kön konstrueras påverkar våldet gentemot kvinnan. Därav presenterar vi ett tema som berör könskonstruktioner avseende sexuella övergrepp. Utifrån vår litteraturöversikt kan vi konstatera att kunskapsläget gällande sexuellt våld är relativt utforskat, både nationellt och internationellt. Vanwesenbeeck (2008) skriver dock att forskning som finns gällande förekomst och omfattning av sexuellt våld främst baseras på statistiska studier. Hon påtalar även att definitionen och attityden till sexuellt våld ser olika ut i olika kontexter och att forskningens metod och förhållningssätt därmed påverkar resultatet. Vi kan konstatera att det endast är studien av Blom (2012) som är baserad på en netnografisk metod inom vår litteraturöversikt. Därmed ser vi internet i stor mån som en utforskad kontext och som relevant att studera berättelser om våldtäkt på för att få en nyanserad bild av våldtäkt. Vi tänker att möjligheten att dela med sig av erfarenheter anonymt på internet kan bidra till en annan typ av information än exempelvis en studie som kräver personliga möten. Detta då sexuella övergrepp är ett tabubelagt ämne som vi tidigare beskrivit. De teman vi presenterar i litteraturöversikten är *myter och föreställningar avseende sexuella övergrepp*, *handlingsutrymme avseende att tala om sexuella övergrepp* samt *könskonstruktioner avseende sexuella övergrepp*.

I vår litteratursökning använde vi oss av databaser som Supersök genom Göteborgs Universitetsbibliotek, KVINNSAM, Social services abstracts samt Google scholar. Vi tog även del av bibliotekarie samt sökverkstad som vi blev erbjudna i samband med kandidatuppsatsen. De sökord vi använde oss av var: sexual violence, rape, victimization, feminism, shame, guilt och sexuella övergrepp. Då vi fann relevanta artiklar sökte vi även bland deras referenser och kunde finna ytterligare relevanta artiklar som berörde vårt område.

4.1 Myter och föreställningar avseende sexuella övergrepp

Våldtäktsmyter innefattar felaktiga uppfattningar, stereotyper, fördömanden angående våldtäkt, våldtäktsoffret samt våldtäktsförövaren enligt Lonsway och Fitzgerald (1994). Författarna skriver att dessa myter oftast är allmänt accepterade och bidrar därmed till att godkänna förövarens våld gentemot offret. Blom (2012) belyser i sin studie hur starka föreställningar angående våldtäkt ger konsekvenser. Hon menar att rådande föreställningar angående våldtäkt sätter ramar för vad som uppfattas vara våldtäkt eller inte. Vidare beskriver hon föreställningar om hur våldtäkter går till, i vilken miljö de sker i samt vilka som är aktörer. Hon menar att föreställningen innebär att våldtäkt sker utomhus av en avvikande man mot en osjälvständig kvinna. Likt denna föreställning beskriver Kalra och Bhugra (2013) att våldtäkt föreställs som främst förekommande utomhus, där offret är en attraktiv, ung kvinna, förföriskt klädd som är ute sent på kvällen ensam. Författarna beskriver att föreställningen påtalar att det är kvinnans fysiska attribut som provocerar en okänd man till att förgripa sig på henne.

I litteraturöversikten beskrevs vilken typ av kvinna som förknippas med att bli utsatt för våldtäkt. Lonsway och Fitzgerald (1994) nämner att det främst är kvinnor som har ett "dåligt" rykte och de som kommer från marginaliserade minoritetsgrupper som associeras med det typiska offret för våldtäkt. Författarna skriver att om det kan finnas en viss sanning kring myterna att enbart yngre sexuellt frispråkiga kvinnor utsätts för sexuella övergrepp, så vilar den övertygelsen enbart på en myt vilket ger konsekvenser. Blom (2012) skriver att starka föreställningar kan innebära att fenomen som inte överensstämmer med föreställningen osynliggörs, vilket kan bli problematiskt. Hon menar därför att föreställningar behöver utmanas för att fler ska kunna identifiera sig med fenomenet.

I studierna beskrivs motsättningar för de rådande föreställningarna. Kalra och Bhugra (2013) skriver att det är vanligare med våldtäkter som sker inom bekantskapskretsen där förövaren en känd person för offret. Baker (1999) skriver att det är svårt att bevisa att våldtäkt skett då det gäller uteblivet samtycke mellan bekanta, det är även svårare för samhället att förstå att det faktiskt är våldtäkt eftersom offer och förövare har en relation med varandra. För en mer nyanserad bild av våldtäkt skildrar Vanwesenbeeck (2008) olika risker att utsättas för sexuellt våld. En av riskerna är att vara kvinna, oftast i ung ålder. Författaren skriver att kvinnan oftast utsätts för sexuellt våld av en manlig bekant. Fattigdom är även en riskfaktor då personen

lever i utsatta områden, lägre utbildning mm. Författaren belyser även att det är vanligt med sexuellt våld mot kvinnor i krigsdrabbade områden då det sexuella våldet används som ett vapen i konflikten. Hon menar att kvinnor i ett patriarkalt styrt land löper större risk att utsättas för våldtäkt.

Enligt Blom (2012) är sexuella övergrepp inte svart eller vitt, utan det blir likt en gråzon. Hennes studie syftar till att undersöka skillnaden mellan en negativ sexuell upplevelse och våldtäkt samt vart gränsen dem emellan går. Den sexuella gråzonen beskrivs av författaren genom ett flertal ord så som: motvilligt sex, manipulation, tvång, press, utnyttjande, ligga för hussämjans skull, gränsblindhet, övertramp mm. Hon reflekterar över att det kanske inte är en fråga om art utan snarare om grad. Även Baker (1999) belyser oklarheten vid sexuella situationer och hur våldtäkt kan ske fast det är våldtäkt som inte stämmer överens med rådande föreställningar. I hennes studie berättar en kvinna att hon kände sig hotad av den som utsatte henne, men hon var osäker ifall han upplevde att han hotade henne. Baker (1999) menar att i en bedömning vid sexuella övergrepp är det inte en fråga om vad som är sant eller falskt utan snarare vems upplevelse som är sann eller falsk. Hon skriver att det krävs en sanning där båda parter är eniga.

4.2 Handlingsutrymme avseende att tala om sexuella övergrepp

Att sexuella övergrepp är ett historiskt tabubelagt ämne går att urskilja i flera studier. En studie som beskriver utvecklingen av att tala om sexuella övergrepp historiskt är Carlssons (2009) avhandling *Avslöjandets tid*. I studien beskrivs två olika historiska perioder i förhållande till att tala om sexuella övergrepp. Den första period hon nämner kallar hon för tystnadens tid, vilket sträcker sig från 1930-talet fram till 1990-talet och som symboliserar en tid då det inte var socialt accepterat att prata om sexuella övergrepp. Hon beskriver att det finns en röd tråd genom empirin gällande berättelserna om tystnadens tid. Den röda tråden beskriver hon visa farliga, hotfulla händelser och en stark rädsla, där tystnad implicit blir konstruerat som ett sätt att skydda sig själv och andra från värre fara. Explicit menar hon att avslöjanden framställs som något otänkbart.

Vidare skriver Carlsson (2009) att de utsatta flickornas handlingsutrymme avseende att tala om de sexuella övergreppen inte är åtstramat av ett direkt uttalat krav på tystnad utan kan förmedlas indirekt med våld, en central del i detta är nedvärdering, både språkligt och genom våldsutövande. Hon menar att nedvärderingen medföljer ett mindre handlingsutrymme för

flickorna medan männen tillskrivs ett högt socialt värde vilket medföljer ett större handlingsutrymme. Vidare beskrivs hur flickorna finner olika vägar för att ge motstånd trots stängt handlingsutrymme. Detta genom att protestera mot förövaren och andra som agerar kränkande. Det centrala i motståndet beskrivs vara att solidaritet kan uppstå mellan de som varit utsatta på ett eller annat sätt.

Vidare skriver Carlsson (2009) om den andra historiska perioden, avslöjandets tid. Hon beskriver att avslöjandets tid tog start under 1970-talet då medias bevakning kring sexuella övergrepp ökade. Hon skriver att den aktuella tidsperioden är en tid då kvinnorörelsen och andra samhällsaktörer skapar en diskurs om mäns våld, vilket förändrar det diskursiva handlingsutrymmet för utsatta kvinnor. Kvinnorörelsen beskrivs lyfta fram värderingar om jämlikhet, solidaritet och systerskap.

Intervjupersonerna i Carlssons studie (2009) talar främst inte om att läka eller bli friska, utan att bli medvetna och protestera mot mäns våld, vilket hon menar skapar en feministisk diskurs som lyfter kvinnors rättigheter att skyddas mot våld, att höras och få hjälp. Sammantaget beskriver hon att bearbetning av sexuella övergrepp kan förstås som en företeelse knuten till en bestämd historisk tid, bestämda diskurser och bestämda offentliga och sociala sammanhang. Hon menar att då andra, indirekt via debatter och direkt via personliga möten, bekräftar förflutna övergrepp, bekräftar och uppvärderar de också kvinnorna. Till följd av detta menar Carlsson (2009) att det öppnar en möjlighet för kvinnorna att förlita sig på sina egna sinnesintryck och minnen, och att bekräfta det förflutna och sig själva. På detta sätt menar hon att kvinnorna tillsammans med andra, kan skapa en personlig historia och sig själva i form av ett förkroppsligat och föränderligt vara.

I andra studier belyses även individuella faktorer hos den utsatte som påverkar handlingsutrymmet att tala om erfarenheter av sexuella övergrepp. Kalra och Bhugra (2013) skriver att konsekvenserna av sexuellt våld ofta är att offret känner skam över det som skett. De menar att detta resulterar i att offret i mindre mån vill dela med sig av sina erfarenheter än mindre anmäla det. Baker (1999) problematiserar även viljan att anmäla en våldtäktsman då offret måste vara villig att offra sin integritet. Hon menar att många därmed blir avskräckta att anmäla eftersom de måste vara villiga att dela med sig av sina privata erfarenheter. Att inte anmäla menar författaren inte enbart påverkar offret negativt, utan även förståelsen över

trauman i allmänhet samt hur vanligt sexuellt våld är. Hon menar att detta i sin tur kan påverka på högre nivåer, såsom politik och organiseringar i samhället.

Vanwesenbeeck (2008) menar att det råder ett stort mörkertal gällande sexuellt våld. Hon problematiserar att kulturen kan påverka attityden angående sexuellt våld, även hur definitionen ser ut i olika kontexter och hur öppna människor är angående sina erfarenheter. Detta menar hon leder till att det blir problematiskt att göra globala jämförelser inom ämnet. Slutligen skriver hon att i länder där det talas om sexuella övergrepp officiellt och det är öppen attityden gentemot sexuellt våld är det även vanligare att utsatta anmäler.

4.3 Könskonstruktioner avseende sexuella övergrepp

Det sistnämnda temat vi valt att presentera i vår litteraturöversikt berör hur kvinna och man konstrueras i förhållande till sexuella övergrepp. Carlsson (2008) skriver om konstruktioner av utsatta flickor och kvinnor, och kvinnors tolkningar av utrymmet att tala om sexuella övergrepp. Hon undersöker olika former av tal och text om kvinnors barndom och vuxenliv, däribland berättelser, och relaterar dem till två tidsmässigt skilda samhällliga kontexter, före och med början vid de svenska sexualbrottsdebatterna.

I berättelserna Carlsson (2008) belyser är konstruktioner av flicka/kvinna förknippade med nedvärdering, social avvisning och begränsat utrymme att tala. Hennes slutsats av berättelserna är att samma historiska mönster och könskonstruktion som beskrivits i tidigare studier om sexuellt våld upprepas i båda tidsperioderna hon undersöker. Vidare beskrivs att när ”dålig” flicka/kvinna, dotter och barn konstrueras efter kön, konstrueras de som förföriska, otillförlitliga, mindre värda eller på andra sätt avvikande. Flickorna/kvinnorna konstrueras även som ansvariga för ”dåliga” handlingar, såsom övergrepp eller avslöjanden. Författaren menar att berättelserna reproducerar en feministisk diskurs där faders våld kritiserar, och uttrycker implicita eller explicita krav på rättigheter för kvinnor och barn att yttra sig och skyddas.

Till skillnad från kvinnorna kan vi se att männen konstrueras på ett annat sätt. Baker (1999) beskriver ett exempel där killar får poäng för varje tjej de haft sex med, den med flest poäng vinner tävlingen. Hon menar att män som är sexuellt aktiva därmed tillskrivs en högre status inom gruppen. Vidare beskrivs att sociala normer i samhället påverkar hur människor agerar.

Hon menar att det är en social norm för unga män att de skall vara sexuellt aktiva. För att hävda sin maskulinitet bör de därmed ha sex. Sammanfattningsvis beskriver hon hur aktuella normer i samhället angående hur män bör vara manliga kan försvåra att förändra uppfattningen om våldtäkt. Synen på våldtäkt ser olika ut beroende på kontext och kultur då konstruktionen av hur kön skapas påverkar samhällets uppfattningar. Blom (2012) problematiserar den manliga normen att vara sexuellt aktiv för högre social status. Hon menar att män beskrivs alltid vilja och orka ha samlag vilket kan leda till att mannen ställer upp på samlag för att han tror att det är vad som förväntas av honom.

Kalra och Bhugra (2012) belyser sexuellt våld beroende av kultur i artikeln *Sexual violence against women: understanding cross-cultural intersections*. De menar att sexuellt våld är ett problem som sträcker sig världen över där det ojämlika förhållandet mellan män och kvinnor är en bidragande faktor tillsammans med kulturella faktorer och värderingar. Enligt författarna påverkar kulturen hur synen på sexualitet och sexuella handlingar ser ut och därmed sexuellt våld. De skriver att sexuellt våld gentemot kvinnor förväntas vara vanligare i kulturer som uppmuntrar en objektifiering av kvinnan, vilket resulterar i att de blir underordnade männen. Baker (1999) hävdar i sin studie att lagstiftning inte är den främsta anledningen till att människor inte begår vissa gärningar, utan snarare föreställningar om vad som anses vara moraliskt rätt och fel. Hon menar att det vanligtvis inte ses som en felaktig handling att övertala en person till att ha sex. Slutsatsen som presenteras är att handlingen kommer att fortskrida då det av samhället inte anses vara moraliskt fel att övertala eller tvinga en person till sex.

5 Teori

I detta kapitel presenteras det teoretiska perspektiv som studiens resultat kommer att tolkas utifrån, vilket är ett poststrukturalistiskt feministiskt perspektiv, där ett kritiskt fokus kommer läggas på begreppen könsmaktsordning och könskonstruktioner.

5.1 Feministisk teori

För att besvara våra forskningsfrågor har vi valt ett feministiskt perspektiv som teoretisk referensram. Detta val grundas främst på den kunskapsöverblick vi fått av tidigare forskning samt bakgrund gällande våldtäkt. I denna kunskapsöversikt uppmärksammade vi kvinnors utsatthet av sexuellt våld genom att det är flest kvinnor som utsätts för våldtäkt, vilket bland annat brottsförebygganderådet presenterar i den nationella trygghetsundersökningen (2015).

Feminism är ett brett område vilket vi är medvetna om. För att tolka och förstå hur våldtäkt begripliggörs av kvinnor som varit utsatta har vi valt att fokusera på en viss del inom den feministiska teoribildningen. Då vi inte är intresserade av att nå en sanning, utan istället en mångfaldig tolkning av hur erfarenhet av våldtäkt kan förstås, har vi valt det poststrukturalistiska feministiska perspektivet som teoretiskt utgångspunkt. Payne (2008) skriver att poststrukturalismen motsätter sig logocentrism, det vill säga uppfattningen av att det finns en enda fast och logisk social ordning som kan beskrivas som verkligheten. Med denna teoretiska utgångspunkt kan vi därför kritiskt granska konstruktioner av våldtäkt vilket vi anser kan bidra till en nyanserad bild av våldtäkt.

Payne (2008) skriver att målet med postmodern feminism är att granska rådande diskurser och möjliggöra alternativa och mångfaldiga tolkningar. Han menar att diskurserna i samhället påverkar antaganden angående hur kvinnor är och därmed hur de kan behandlas. Vidare belyser han viktiga faktorer i en postmodern feministisk praktik, en av faktorerna är att ha en detaljerad förståelse av komplexiteten i hur sociala och kulturella faktorer samverkar med varandra och skapar diskurser som i sin tur styr människors beteenden. Utifrån detta perspektiv menar han att rådande diskurser i samhället angående sexuellt våld bör synliggöras, detta för att kunna förändra människors beteende. Både för att förhindra att sexuella övergrepp begås samt hur de utsatta bemöts av omgivningen.

5.1.1 Könskonstruktioner

Payne (2008) beskriver att sociala konstruktioner skapas i samspelet mellan människor i sociala och historiska kontexter, de sociala konstruktionerna är de gemensamma eller delade uppfattningarna om världen. Sociala idéer blir allmänt accepterade och blir därmed en verklighet för samhällsmedlemmarna. Hirdman (1988) skriver att med ett socialkonstruktivistiskt perspektiv ses kön som något som görs och skapas i sociala interaktioner. Genus blir därmed något föränderligt till skillnad från det biologiska könet. West och Zimmerman (1987) menar att både män och kvinnor är delaktiga i skapandet och upprätthållandet av kön. De menar att trots att skapandet av kön sker hos individer kan det ses som att det skapas i samhället, då det skapas genom interaktionen individer emellan.

West och Zimmerman (1987) skriver att kön utifrån ett biologiskt synsätt är ett sätt att fastställa ifall det är en man eller kvinna. De skriver att personer kategoriseras utifrån kön och blir sedan placerade i samhället utifrån den kategorin. Genus beskrivs av West och

Zimmerman (1987) vara det synsätt hur en person uppfattas vara utifrån de sociala föreställningarna av vad som är kvinnligt respektive manligt. De menar att skillnaden mellan feminina respektive maskulina attityder är framstående drag av en organisering av samhället. På grund av att män är män och att kvinnor är kvinnor menar författarna att vissa saker är som det är, en övertygelse baserad på att det är biologiskt skapat. Enligt dem ger övertygelsen både konsekvenser för det sociala samt för människors beteende. De skriver även att den strukturella nivån av ett samhälle antas vara baserade på dessa antaganden.

West och Zimmerman (1987) skriver att genus görs konstant, även om skapandet av genus är problematisk kan det även ses som omöjligt att inte göra kön. Görandet av kön innefattar att det skapas skillnader mellan kvinna/flicka och man/pojke. Dessa skillnader menar författarna inte är naturligt skapade utan har socialt konstruerats. De menar att uppdelningen av kön ger konsekvenser i görandet av genus. Konsekvenserna synliggör vilka som har makt och resurser i både dominerande, ekonomiska och politiska arenor, detta påverkar även individer och deras relationer. Författarna menar att kön kan bli relevant i alla situationer. Förståelsen av att kön görs samt hur det upprätthålls menar författarna ger en förståelse för hur det begränsar oss i våra roller och styr våra val. Kategorierna av kön innefattar därav mycket makt. Förståelsen i skapandet av kön kan synliggöra hur sociala strukturer och social kontroll upprätthåller kategorierna.

West och Zimmerman (1987) skriver att rollteori kan tillämpas inom den sociala konstruktionen i form av könsroller eller genusroll. Med rollteori menar författarna att analysera hur människor lär sig att inta roller och hur rollerna sedan spelas. De skriver att kön är en produkt av sociala handlingar i olika former och som skapas genom mänskliga handlingar. I deras artikel använder de sig av Goffmans idéer angående dramaturgisk rollteori. Målet är då att utforska hur könet visas eller uppträder genom interaktioner och hur dessa ses som naturliga medan det egentligen är en produkt av social organisering. Vidare beskrivs att då varje människa interagerar med en annan i deras miljö finns föreställningen av att de härstammar från något naturligt. De menar att feminitet samt maskulinitet ses som en grundform av vår existens, det existerar i alla sociala relationer samtidigt som det utgör en bas för att karaktärisera individer. Hur kön konstrueras påverkar därmed individer och deras beteende, men även hur samhället organiseras i större utsträckning, enligt författarna.

Vidare belyser West och Zimmerman (1987) Goffmans metafor om ett uppträdande likt en pjäs. De skriver att kön skapas via ett socialt manus som skildrar det som är det ideala feminina och maskulina som sedan spelas upp likt en pjäs. Åskådarna beskrivs vara väl medvetna om hur framträdandet av de olika rollerna bör vara. Författarna menar på så vis att kvinnor lär sig att vara kvinnor, de skall uppträda likt en kvinna. Som exempel skriver de att kvinnan inte ska vilja ha saker och ting på sitt egna sätt, inte yttra sina åsikter eller kräva jämställdhet med män. Författarna menar att det blir problematiskt när rollkonflikter uppstår. Det innebär att rollen en person enligt omgivningen bör ha inte stämmer överens med vad personen själv anser att den bör inta.

I antologin *Makt och kön* av Nordborg (red.) (1997) belyser författarna kön och hur kön påverkar i maktrelationer. För att förstå detta belyser Magnusson kön (1997) i sitt kapitel som en social konstruktion där kvinnan är underordnad mannen. Hon menar att vissa egenskaper tillskrivs kvinnan och andra egenskaper tillskrivs män. Vidare beskriver Mellberg (1997) hur den sociala konstruktionen av kön där män bär på de mer attraktiva egenskaperna påverkar till att mannen utgör normen i samhället. Hon belyser även det komplexa vid att en våldtäktsman avviker från normen och det skapar problem då en man som anses vara ”normal” misstänks för ett våldtäktsbrott. Även Erson (1997) menar att kvinnan och mannen lär sig vara sina kön i en tämjningsprocess. Hon skriver att den som kritiserar konstruktionerna hindras av normsystem och/eller av tolkningsföreträdet hos någon eller några. Nordborg (1997) skriver hur lagen reflekterar officiella värderingar och konstruktioner i samhället. Hon menar även att värderingar gällande kön reflekteras i lagen. Vidare skriver hon hur rätten är ett maktmedel för att skapa och återskapa kön.

5.1.2 Könsmaktsordning

Lengermann och Niebrugge (2009) beskriver feministisk teori som att den strävar efter att beskriva den sociala världen utifrån ett kritiskt perspektiv på könsmaktsordning. De menar att inom den feministiska teorin är det kvinnors situationer och erfarenheter av samhället som är det centrala för analys. Författarna skriver att det är det ojämlika förhållandet och maktfördelningen som feminister kritiserar, vilket utgår från att kvinnor får mindre andel av materiella resurser, socialt stöd, status, makt och möjligheter till självförverkligande i jämförelse med män.

Innebörden av könsmaktsordning kan förstås med hjälp av Paynes (2008) definition av patriarkatet. Han skriver att patriarkatet är ett samhällssystem där kvinnan är underordnad mannen i samhället. Enligt definitionen får mannen makt och privilegier som formar relationen mellan könen vilket gör kvinnan maktlös gentemot mannen. Vid användning av detta perspektiv menar han att mannens våld gentemot kvinnan kan ses som ett verktyg för att behålla sin överordnade position då mannen upplever sig hotad. Han menar att mannen då blir normen i samhället och upprätthåller normen genom att använda sig av våld.

Gottzén (2008) menar att det är det icke jämställda samhället som möjliggör att männen kan förtrycka kvinnan. Han menar därmed att våldet är könat, det har ett starkt samband med vad som anses vara maskulint samt feminint. Hur kön konstrueras påverkar därmed våldet gentemot kvinnan. Även Mellberg (2007) belyser kön och makt angående sexuella övergrepp mot kvinnor. Hon menar att sexuellt våld grundas i det ojämlika maktförhållandet mellan män och kvinnor. Enligt henne existerar det en officiell norm samt en inofficiell norm gällande sexuella övergrepp. Vidare beskrivs glidningar mellan det officiella förbjudna och inofficiella tillåtna. Hon menar att den officiella normen förbjuder sexuella övergrepp, vilket exempelvis representeras i lagtexten medan den inofficiella normen kan tillåta annorlunda, exempelvis inom familjen.

För att kritisera könsmaktsordning lyfter vi Börjesson och Rehns (2009) förklaring om hur skapandet av skillnader möjliggör makttekniker, som exempelvis hot och tvång. Författarna menar att makten utövas i ett ojämlikt förhållande där den ena har makten att få den andra att göra något mot dess vilja. De nämner även att den som blir utsatt av maktutövande kan använda sig av motmakter. Motmakt beskrivs kunna vara av två typer, passivt eller aktivt motstånd.

6. Metod

I följande kapitel redogörs de metodval som tagits under forskningsprocessen. Redogörelsen innefattar tillvägagångssätt kring avgränsning, urval, insamling av empiri samt bearbetning av materialet. En diskussion rörande etiska förhållningssätt samt kvalitetsbedömning av studien kommer även att föras. I studien har vi dels arbetat var för sig och dels tillsammans. Då vi producerat text enskilt har vi därefter granskat och reviderat den tillsammans. Detta innebär att båda uppsatsförfattare har varit delaktiga i samtliga delar av uppsatsen.

6.1 Metodval

David och Sutton (2016) skriver att kvalitativ forskning handlar om att identifiera gränserna mellan gradering, typer eller klasser medan kvantitativ forskning handlar mer om mätning. I vår studie har vi reducerat 398 kommentarinlägg till kvalitativa teman. Studien syftar inte till att göra mätningar utan till att djupgående tolka empirin vilket gör den kvalitativ.

Studien baseras på en nätbaserad metod kallad netnografi. Berg (2015) beskriver netnografi som en undersökningsmetod som innebär att studera människors attityder och beteenden utifrån en etnografiskt ansats online, detta genom att analysera interaktion och kommunikation via exempelvis sociala medier på internet, och hur denna påverkar och påverkas av det dagliga livet utanför internet. Han beskriver även netnografien som en vetenskaplig metod för att förstå och teckna internet som artefakt, redskap och yta för umgänge. Netnografi beskrivs även som en metod för att förstå och teckna det sociala och kulturella liv som utvecklas på, med och i relation till internet. Vi valde att använda oss av netnografi därför att vi får möjlighet att ta del av material från anonyma informanter som tidigare valt att inte prata om sina erfarenheter och som med andra metoder skulle vara svåra att lokalisera.

Vårt val att använda internet som forskningsarena kan stärkas med Danebacks (2016) resonemang om att anledningen att många vänder sig till internet med sexuella frågor kan bero på att den egna sexualiteten är oftast tystad och ombonad av skuld och skam. Han skriver att det talas om sexuella frågor offentligt, men då om andra individers eller grupper sexualitet. Då det gäller den egna sexualiteten är normen snäv enligt författaren, och både heteronormativt och kulturellt reglerat. Han påtalar att det som inte stämmer överens med den rådande normen gällande sexualitet blir lätt stigmatiserat. De sociala skeenden som äger rum på internet kan enligt honom betraktas som integrerade delar av människors vardagsliv. Även Berg (2015) beskriver hur internet går att ses som en definierande struktur i det sociala samspelet eftersom allt fler individer tycks föredra digitalt medierad kommunikation framför sådan som äger rum ansikte mot ansikte. Genom att ha och göra med en digital struktur som förmedlar sociala relationer menar han att vi får en möjlighet att på ett annat sätt än tidigare få kunskap om det sociala samspel som äger rum i vår omgivning och oberoende av tid och rum knyta an till och engagera oss i vad som händer däri.

6.2 Tillvägagångssätt

6.2.1 Avgränsning

För att inte överskrida de ramar vi har för att genomföra vår studie har vi fått avgränsa det område som studien syftar att belysa. Våldtäkt är ett brett begrepp som kan belysas genom ett flertal perspektiv. Efter avgränsning var vårt syfte att undersöka hur våldtäkt tas i uttryck och begripliggörs utifrån anonyma kvinnors berättelser om oanmälda våldtäkter. För att göra detta har vi avgränsat oss till att studera berättelser på internetforumet ASK.fm som beskriver oanmälda våldtäkter. Hur vi därefter bearbetat empirin beskrivs nedan.

6.2.2 Urvalsprocessen

Då vi var intresserade av att samla empiri från internetforum eller sociala medier tittade vi närmare på Instagram och Twitter. Enligt Itunes (2016) beskrivning är Instagram en applikation¹ för att föreviga och dela allt som händer i världen i form av bilder och videor. Det går att följa vänner och familj och se vad de gör, och upptäcka konton från hela världen som delar saker du gillar. Applikationen har 500 miljoner användare. Det går att uttrycka sig via att dela med sig av bilder. Itunes (2016) beskriver applikationen Twitter som ett forum där användaren kan se vad som händer i världen just nu. Från senaste nytt, nöje, sport och politik till stora evenemang och vardagsliv. På Twitter går det att lägga upp foton med etiketter, videoklipp och strömma livevideo. Det är en applikation för att göra sin röst hörd.

Då vi var intresserade av att studera oanmälda våldtäktsfall sökte vi på olika hashtags på Instagram och Twitter. Berg (2015) skriver att hashtag är ett begrepp som används för att klassificera ett skeende eller inlägg på nätet som föregås av tecknet #. Begreppet används för att skapa tematiseringar av de stora mängder av parallella flöden som återfinns på dessa sajter. Det handlar även om personcentrerade nätverk som i olika avseenden har den mellanmänniska relationen som huvudsakligt tema. De hashtags vi sökte på Instagram var #våldtäkt #sexuellaövergrepp #prataomdet och #minvåldtäktsman.

Genom att titta på bilder med de nämnda hashtagen kom vi över fler hashtags som personerna använt då det är vanligt att skriva flera stycken till sina bilder för att synas i flera flöden. Vi såg då hashtagen #mörkertalet som vi fann länkad till Twitter. Vi valde att titta på hashtagen

¹ Applikation är tillämpningsprogram för datorer och mobila enheter som fyller ett direkt syfte för användaren. De distribueras och laddas ned via internet (NE: 2016).

på Twitter där det fanns ca 3500 inlägg signerade med #mörkertalet. Vi läste igenom hela tråden och bestämde oss för att använda oss av den.

På Twitter fanns det ett konto som postade anonyma inlägg av personer som ville dela med sig av sina erfarenheter under #mörkertalet men förbli anonyma. Kontot tog emot anonyma inlägg på en sida som heter ASK.fm. Itunes (2016) beskriver ASK.fm som ett forum med 150 miljoner användare. Där går det att fråga anonyma frågor och även svara anonymt på andras frågor. Varje dag ställer och svarar miljontals användare frågor på över 40 olika språk. På kontots sida hittade vi ca 500 kommentarinlägg från personer som berättade om oanmälda våldtäkter de varit utsatta för. ASK.fm gör det möjligt att kommentera och skriva inlägg utan att behöva registrera ett konto på sidan. Då vi främst var intresserade av att nå de personer som tidigare inte valt att prata om eller anmäla de övergrepp de varit utsatta för valde vi att endast fokusera på materialet som publicerades på ASK.fm.

Inläggen postades främst under ett par dygn, 131230-140101. Varför inläggen främst kom till under denna tid var för att tråden skapades som en aktion att minska tabu kring att tala om våldtäkt och för att öka anmälningsbenägenheten. Bohlin och Gurdal (2016) beskriver fenomenet som smart mobs. Smart mobs kallas det när det sker en organisering via internet. Det kan samordna, organisera och uppmana människor till handling. Det startar i människors mobiler eller datorer för att sedan spridas ut till den verkliga världen.

I enlighet med Berg (2015) är vår empiri så kallad arkivdata då det är empiri som samlats in från tidigare konversationer i vilka man inte personligen har medverkat. I vårt fall handlade det om att spåra en konversation eller liknande bakåt i tiden vilket gör vår empiri till just arkivdata.

6.2.3 Insamling av empiri

Berg (2015) skriver att internet för med sig en oändlig mängd empiriskt material som med enkelhet samlas in men som nödvändigtvis måste begränsas på ett väl övervägt sätt. Studiens empiriska urval har gjorts utifrån ett kriterie. Personernas inlägg skulle innehålla en beskrivning av någon form av utsatthet avseende våldtäkt i ungdomen eller i vuxen ålder. Vi stötte på en större del inlägg som beskrev sexuella övergrepp/våldtäkt i barndomen. På grund av studiens begränsade omfattning valde vi att inte inkludera den gruppen i vår studie. Vi tycker att tabu avseende sexuella övergrepp i barndomen är ett viktigt ämne att studera vidare

och uppmärksamma trots att vi väljer att inte göra det i vår studie. Vissa inlägg beskrev vilken könstillhörighet personen hade och andra gjorde inte det. Trots att vi inte vet könstillhörighet på alla personer i vårt urval är det naturligt för oss att tolka majoriteten som kvinnor då hashtagen skapades i syfte för kvinnor som varit utsatta för våldtäkt. I empirin fanns 13 kommentarinlägg som vi kunde utläsa vara skrivna av män. Vi har valt att inte fokusera på dem i analysen men behåller dem i tematiseringen för att även visa att det finns ett mörkertal hos män. Vi är medvetna om att det finns ett mörkertal avseende våldtäkt även bland personer som identifierar sig som något annat än man och kvinna.

Nedan presenteras en tabell av empirins omfattning gällande könstillhörighet som går att utläsa i kommentarinläggen avseende både förövare och de som varit utsatta för våldtäkt. Tabellen är inte en del av det resultat vi presenterar i vår studie. Vi har valt att presentera omfattningen i en tabell för att argumentera för vårt val att tolka majoriteten av de som skrivit kommentarinläggen som kvinnor. Vi har haft som ambition att bortse från normativa föreställningar gällande kön genom att inte placera in kommentarinlägg i kategorierna *man* eller *kvinna* endast utifrån beskrivande egenskaper som normativt förknippas med man eller kvinna. Endast de kommentarinlägg som det stod att personen var kvinna eller man placerades under respektive kategori medan resterande placerades i kategorin *ingen vetskap om kön*. Som det går att utläsa i tabellen var det 85 procent manliga förövare som vi kunde urskilja i vår empiri genom att personen beskrev förövaren som *han*. Vårt resultat är statistiskt liknande det som Brottsförebyggande rådet (2015) presenterat gällande sexualbrott i nationella trygghetsundersökningen (NTU). Av de sexualbrott som rapporterats till NTU var 92 procent av förövarna män. Då majoriteten av de utsatta inte beskrev vilken könstillhörighet de identifierade sig med blev omfattningen för kategorin *ingen vetskap om kön* 87 procent. Om vi tolkar den kategorin som kvinnor och adderar den med kategorin där vi kunde konstatera att de utsatta var kvinnor, som utgjorde 9,5 procent, skulle omfattningen hamna på 96,5 procent. Då Brottsförebyggande rådet (2015) presenterat i NTU att sexualbrottsoffer i 96 procent av fallen är kvinnor vill vi hävda att det styrker vårt argument för att tolka majoriteten av de utsatta i vår empiri som kvinnor ytterligare.

I tabell 1 följer en översikt av vår tematisering av det empiriska materialet. I översikten presenteras omfattningen av respektive tema.

Tabell 1. Omfattning av respektive tema utifrån empiri

Tema	Antal
Skam (sk)	37
Skuld (sk)	81
Relation till förövaren (rf)	84
Gråzon (gz)	50
Multipla teman (mt)	28
Relation till omgivningen (ro)	28
Våldtäkt är komplext (vk)	38
Alkohol (a)	19
Tjatsex (ts)	33
Summa	398

I tabell 2 och 3 följer en översikt av den könstillhörighet vi identifierat i tematiseringen av vår empiri. I tabell 2 presenteras omfattningen av de utsattas könstillhörighet under respektive tema. I tabell 3 presenteras omfattningen av förövarnas könstillhörighet under respektive tema.

Tabell 2. De utsattas könstillhörighet

Utsatt – kön	sk	sku	rf	gz	mt	ro	vk	a	ts	Antal	%
Kvinna	4	8	5	7	4	5	2	1	2	38	9.5
Man	2	3	2	4	1	0	1	0	0	13	3.5
Ingen vetskap om kön	31	70	77	39	23	23	35	18	31	347	87
Summa	37	81	84	50	28	28	38	19	33	398	100

Tabell 3. Förövarnas könstillhörighet

Förövare – kön	sk	sku	rf	gz	mt	ro	vk	a	ts	Antal	%
Kvinna	5	1	2	2	1	0	0	0	0	11	2,8
Man	25	65	79	42	23	21	37	15	32	339	85.2
Ingen vetskap om kön	7	15	3	6	4	7	1	4	1	48	12
Summa	37	81	84	50	28	28	38	19	33	398	100

6.2.4 Bearbetning och analys

Vår studie har i enlighet med David och Sutton (2016) en deduktiv ansats då vi valt att utgå från feministisk teori redan innan vi tagit oss an det empiriska materialet. Vi har valt att använda oss av en tematisk analys för att bearbeta vårt empiriska material. Enligt Bryman (2008) är tematisk analys då forskaren finner övergripande teman och därefter subteman i det empiriska materialet. Forskaren tematiserar materialet efter repetitioner, efter vad som är återkommande. Inledningsvis läste vi igenom alla kommentarinlägg vi fann på ASK.FM under #mörkertalet. Därefter läste vi dem åter igen och gjorde ett första bortfall. De kommentarinlägg som inte levde upp till kriteriet för vårt urval sållades bort, det var kommentarinlägg som inte berörde våldtäkt. Efter detta läste vi igenom det empiriska materialet åter igen innan vi började med tematiseringen. Inför tematiseringen av det empiriska materialet skrev vi ut alla kommentarinlägg. Därefter klippte vi isär dem för att göra det möjligt att dela in dem i diverse teman som var återkommande.

Under tematiseringen kunde vi utläsa återkommande teman i kvinnornas berättelser. Övergripande baserades temana på olika myter och föreställningar om våldtäkt som vi kunde utläsa då de relaterade till den tidigare forskning vi fått en kunskapsinblick på. Vi delade in kommentarinläggen i följande teman: *gråzonen*, *relationens betydelse*, *våldtäktsoffer?* samt *alkoholens betydelse*. Det blev likt en karta där alla myter och föreställningar berörde varandra. Under gråzonen fördjupade vi oss på undertemat *tjatsex*. Under relationens betydelse belyser vi *relation till förövaren* samt *relation till omgivningen*. Under temat våldtäktsoffer? belyser vi undertemana *skuld* och *skam*. En del kommentarinlägg berörde mer än ett tema och placerades då i det tema som var mest framgående enligt oss. Vi hade även ett undertema kallat *multipla teman* där kommentarinlägg som berörde fler än tre olika teman placerades i. Under bearbetningen av det empiriska materialet var det även berättelser där vi inte kunde identifiera några myter eller föreställningar om våldtäkt. Vi valde därför att placera de berättelserna i ett tema kallat *våldtäkt är komplext*.

I analysen börjar vi varje avsnitt med att presentera temat. Därefter följer tre till fyra kommentarinlägg från varje tema. Dessa kommentarinlägg har vi valt eftersom vi tyckte de representerade temat som helhet på ett bra sätt samt att de var exempel på de olika riktningar vi kunde utläsa inom temat. Därefter tolkar vi hur kvinnorna använt och begripliggjort våldtäkt. Vi förankrar därefter med tidigare forskning samt feministisk teori för att tolka och förstå hur kvinnorna begripliggjort våldtäkt i berättelserna.

6.3 Forskningsetiska principer och etiska överväganden

I detta avsnitt presenteras de forskningsetiska principer och etiska överväganden som varit aktuella för oss att reflektera kring under vår process med studien. Att forska på internet är en relativt ny metod som utmanar de forskningsetiska principer som finns sedan tidigare.

Samhällsvetenskaplig forskning regleras bland annat av de forskningsetiska riktlinjer som vetenskapsrådet har ställt upp, men dessa regler är formulerade på ett sådant sätt att de förutsätter att deltagare i forskningsprojekt faktiskt är individer och ska skyddas som sådana (Berg, 2015). Berg (2015) skriver att den netnografiska forskningen utmanar de många fall där det är forskningens relation till och inverkan på den personliga integriteten som står i centrum. För internetforskning är dessa riktlinjer ännu i sin linda och väcker besvärliga frågor avseende skydd av individens integritet och personuppgifter. Att de frågor som väcks är besvärliga är inte särskilt konstigt med tanke på den takt varmed internet och förutsättningarna för netnografisk forskning förändras. Han skriver att god forskningsetik fokuserar på skydd av individens integritet är viktigt, men när vi rör oss på nätet blir riktlinjer som dessa svåra att tillämpa och kräver en ständig uppdatering och anpassning till det empiriska område som ska studeras.

Då vi valt att använda oss av ett internetforum med anonyma informanter har vi inte kunnat nå informerat samtycke för att använda deras berättelser i vår studie. ASK.fm är ett forum där det inte krävs medlemskap eller någon registrering för att skriva eller läsa inlägg. Sveningsson (2009) skriver att forskaren behöver fokusera på den etiska frågan om internetsidan är offentlig nog att studera för att inte behöva informerat samtycke. Om sidan är en offentlig miljö som är öppen och tillgänglig för alla, som vem som helst med internet kan ta del av, och kräver inte någon form av medlemskap eller registrering är den offentlig nog för att studera utan informerat samtycke. Vidare beskrivs att det finns olika grader av anonymitet, och oftast är de beroende av enskilda aktörers relation till och uppfattning av det sammanhang i vilket hen rör sig. Enligt Berg (2015) kan citat hittas med sökmotorer och därmed riskera anonymitet. I vår studie ser vi anonymiteten som en fördel för att skydda informanternas identitet. Då de berättelser vi använt inte har några kononamn eller liknande är det omöjligt att ta reda på vem personen i fråga är genom att söka på citatet på internet.

Att bedriva netnografisk forskning innebär ofta att arbeta med ett förhållandevis lättillgängligt material, och det kan skapa föreställningar om att allt som är publicerat på nätet är offentligt och möjligt att använda som empiriskt material. Till viss del stämmer det, men att utgå från att så är fallet kan lätt leda till en problematisk fälla (Berg, 2015). Berg (2015) menar att till skillnad från sådant textmaterial som genereras i intervjuer eller deltagande observationer är sådant material som kan samlas in från internet sällan producerat för att utgöra underlag för forskning. Vi uppfattar det som en styrka att så inte är fallet eftersom vi därmed får möjlighet att analysera naturligt förekommande kommunikation som uppvisar andra kvaliteter än vad som skulle vara möjligt i en situation som är tydligare strukturerad av oss. Det är dock svårare att nå upp till kravet på informerat samtycke när det kommer till den typen av material. Dock möter vi på internet ofta texter eller andra medieprodukter som har publicerats i syfte att läsas eller konsumeras av andra människor. I många fall kan det emellertid vara fråga om att den som har delat med sig av texten har utgått ifrån att den kommer att läsas av en begränsad mängd människor. Vi tänker att detta ändå argumenterar för att vi kan använda vårt insamlade empiri på ett etiskt riktigt sätt i vår studie.

AoIR (Association of Internet Researchers) har publicerat internetspecifika frågor som kan vara lämpliga att använda som referenspunkt när forskningsetiska överväganden görs. Bland annat beskrivs vikten av att överväga potentiella skador och/eller nackdelar studien kan medföra (Buchanan & Markham, 2012). De potentiella skador vi kunnat identifiera är att någon person som läser vår studie känner igen sin berättelse. Personen kan då ta illa upp för att inte ha blivit informerad och kunnat samtycka till att vi använt personens kommentarinlägg. Vi argumenterar dock för att berättelserna presenteras på ett respektfullt sätt i syfte att belysa samma sak som personerna själva haft mening att göra genom att publicera inlägget. Vi tänker att de potentiella fördelar som finns med studien är att bidra till bättre bemötande av personer som blivit utsatta för sexuella övergrepp, minska tabu avseende ämnet och förhoppningsvis leder det till större anmälningsbenägenhet i samhället. I vår mening är de potentiella fördelarna större än riskerna och därför argumenterar vi för att vårt metodiska val är väl etiskt genomtänkt.

6.4 Reliabilitet, Validitet, Generaliserbarhet

6.4.1 Reliabilitet

Reliabilitet delas upp i intern samt extern reliabilitet. Extern reliabilitet handlar om huruvida en undersökning kan upprepas vid ett annat tillfälle och ge liknande resultat. Intern reliabilitet belyser ifall forskarmedlemmarna kommer överens angående hur de ska tolka det empiriska materialet (Bryman, 2008). Vår studie belyser #mörkertalet inom ett internetforum där personer anonymt delat med sig av sina erfarenheter gällande våldtäkt som förblivit oanmälda. Vi hävdar att vår studie har måttligt hög reliabilitet då vi genomfört en nätbaserad studie med arkivdata som empiri. Därmed har vi som forskare inte kunnat påverka de kommentarinlägg vi använt oss av. Då kommentarinläggen inte heller publicerades i syfte att vara underlag för en studie vill vi hävda att studien skulle kunna upprepas av andra forskare vid ett annat tillfälle. Däremot har internetforumet kunnat påverka hur personerna valt att beskriva händelsen genom begränsat utrymme för att skriva i varje kommentarinlägg. För att öka studiens reliabilitet har båda uppsatsförfattare medverkat vid insamlingen och bearbetningen av empirin där vi tillsammans varit överens om hur vi skulle ta oss an och tolka det empiriska materialet.

6.4.2 Validitet

Enligt Bryman (2008) innebär validitet att se efter om forskaren mäter, observerar och identifierar det undersökningen syftar till att undersöka. Syftet och frågeställningarna har en stark koppling till det vi valt att belysa då vi bearbetat materialet. Innan vi valde att bearbeta analysen diskuterades vad vi skulle lyfta fram från de anonyma kommentarinläggen. Då vi utifrån ett poststrukturalistiskt perspektiv är intresserade av att analysera hur kvinnorna framställer och begripliggör våldtäkt i berättelserna är det inte av vikt för oss att avgöra på vilket sätt de motsvarar verkliga händelser. Därmed kan vi hävda att vår studie är valid. De teorier som studien utgår från anser vi har en stark koppling till det empiriska materialet då statistik visar att det främst är kvinnor som utsätts av män för våldtäkt (BRÅ:2015). För att få förståelse för de bakomliggande strukturerna valde vi ett feministiskt perspektiv. Med en stark koppling mellan teori samt empiri anser vi att studien är valid.

6.4.3 Generaliserbarhet

Enligt Bryman (2008) kritiseras ofta kvalitativ forskning då det anses vara problematiskt vid generaliserbarhet. Han skriver att det är vanligt inom kvalitativ forskning med ett begränsat

urval i en viss social kontext. Det kan vara problematiskt att generalisera studiens resultat till andra sociala kontexter. I kvalitativ forskning kan det snarare handla om måttlig generalisering vilket innebär att resultatet kan generaliseras inom liknande sociala kontexter. Det vi vet om studiens sociala kontext är endast att vårt empiriska material är producerat av personer i Sverige i olika åldrar på internetforumet ASK.fm. Då vårt empiriska material består av 398 kommentarinlägg vill vi hävda att studien har måttlig generaliserbarhet i sociala kontexter likt Sverige och att studien kan placeras i en bredare samhällelig och kulturell kontext. Berg (2015) skriver att samhällsvetenskaplig forskning oftast ställer krav på dels att vi kan förstå det empiriska materialet som samlas in genom en studie, dels att vi kan förstå dem som relaterade till och kanske till och med möjliggjorda av de strukturer som hör det senmoderna samhället till.

7. Analys och resultat

I följande avsnitt presenteras vår analys och de resultat vi kunde utläsa från vår empiri. Övergripande var att kvinnorna använde sig av myter och föreställningar gällande våldtäkt i sina berättelser då de beskrev våldtäkt. Vi kunde utläsa flera myter och föreställningar avseende våldtäkt som vi kunde relatera till den tidigare forskning vi tidigare presenterat då de beskrev liknande detaljer. Därefter tolkas materialet utifrån ett poststrukturalistiskt feministiskt perspektiv, med ett kritiskt fokus på könskonstruktioner och könsmaktsordning. De myter och föreställningar vi med hjälp av tematisk analys kunnat utläsa har vi valt att presentera som följande: *gråzonen*, *relationens betydelse*, *våldtäktsoffer?* samt *alkoholens betydelse*. Dessa myter och föreställningar delas även in i underrubriker för en djupare förståelse.

Avslutningsvis presenterar vi avsnittet *våldtäkt är komplext*. Detta avsnitt innefattar berättelser där vi inte kunnat identifiera myter och föreställningar om våldtäkt då de istället går att jämföra med den samhälleliga och mediala bilden av våldtäkt. Nämligen att våldtäkt vanligtvis sker utomhus av en okänd förövare (BRÅ:2015). Detta val grundas i viljan att vara transparenta i vår framställning av det empiriska materialet och för att inte osynliggöra våldtäkt som påvisar att myter och föreställningar inte i alla fall är myter och föreställningar.

Något som vi tycker är viktigt att kommentera i förhållande till vår process med analysen är att vi kunnat utläsa kombinationer mellan flera av de myter och föreställningar vi valt att

presentera i många av kommentarinläggen. Vi har valt att dela upp det i ovan beskrivna rubriker för att ge analysen struktur. Vi vill förtydliga att det är våra tolkningar av det empiriska materialet som följer i analysen.

7.1 Myter och föreställningar om våldtäkt

I vårt empiriska material har vi kunnat utläsa flera myter och föreställningar gällande våldtäkt utifrån hur kvinnorna använde och begripliggjorde våldtäkt i berättelserna. En föreställning som var återkommande var gråzonen. Gråzonen handlar om oklarheten kring vad som anses vara våldtäkt. I flera av kommentarinläggen beskrev personer att de varit utsatta för sexuella handlingar de inte samtyckt till men de varit osäkra på om de ansågs vara våldtäkt. Under rubriken gråzonen har vi fördjupat oss i en föreställning vi kallar tjatsex. Ytterligare en föreställning som var återkommande i vårt empiriska material var relationens betydelse. Denna föreställning handlade om hur den utsattes relation till förövaren samt omgivningens reaktioner påverkade att definiera handlingen som våldtäkt eller inte. Vi presenterar även myter och föreställningar om vem som utsätts för våldtäkt under rubriken våldtäktsoffer? Vi har under denna rubrik valt att fördjupa oss på hur våldtäkt begripliggörs i förhållande till skuld och skam utifrån kvinnornas berättelser. Därefter presenterar vi en rubrik avseende alkoholens betydelse i förhållande till myter och föreställningar om våldtäkt. Avslutningsvis följer ett avsnitt kallat våldtäkt är komplext.

7.1.1 Gråzonen

Med gråzonen innefattas myter och föreställningar om vad som anses vara våldtäkt. I kvinnornas berättelser har vi kunnat utläsa dels osäkerhet kring vilka handlingar som anses vara våldtäkt och dels bestämda tankar kring vad våldtäkt.

Jag insåg för ett par dagar sen att jag faktiskt blivit våldtagen. 2 år sedan. Men har aldrig sett det som våldtäkt för sov hos en kompis sen under natten började han ta på mig innanför trosan o.s.v. Han stoppade aldrig in den och jag sa aldrig nej, därför trodde jag aldrig att det var våldtäkt. (Anonym)

Jag "tror" att jag blivit sexuellt antastad & våldtagen. Vet inte säkert eftersom jag är bra på att förtränga & det inte var som "alla" ser våldtäkt. Det var inget våld, men såhär efteråt ser jag att jag inte ville. Läger skulden på mig själv eftersom jag inte sa ifrån eller var full. (Anonym)

Var 15 år. Hans kompis var med först, när han gick var han på mig med en gång. Jag sa aldrig ordet “nej”, sa bara “lugna dig”. Det var bara fingrar och då är det inte våldtäkt. Detta hände för ett år sedan, hans kompis trakasserar mig i skolan sedan 4 månader tillbaka. (Anonym)

I ovanstående tre kommentarinlägg tolkar vi kvinnornas användande av våldtäkt i sina berättelser som en oklarhet kring vilka handlingar som anses vara våldtäkt. I det första och tredje kommentarinlägget går det att tolka att kvinnorna har föreställningar om att det är en viss form av penetrering som måste ske för att handlingen ska anses vara våldtäkt. Ytterligare en föreställning som är återkommande i alla tre kommentarinlägg är att det krävs ett uttalat *nej* till den sexuella handlingen från kvinnornas sida för att det ska anses vara våldtäkt. Denna oklarhet beskriver Blom (2012) i sin studie om sexuella övergrepp. Hon skriver att oklarheten är likt en gråzon där hon problematiserar gränsen mellan en negativ sexuell upplevelse och våldtäkt vilken hon beskriver som diffus. I studien av Baker (1999) lyfts betydelsen av att det inte är en fråga om vad som är sant eller falskt i en bedömning av sexuella övergrepp, utan snarare en fråga om vems upplevelse som är sann eller falsk. Utifrån detta resonemang tolkar vi att kvinnornas upplevelser är viktigare än vad som anses vara sant eller falskt.

I det andra kommentarinlägget beskriver kvinnan en osäkerhet kring vad hon blivit utsatt för då det inte lever upp till det som enligt henne, “alla” anser vara våldtäkt. Då övergreppet inte stämmer överens med omgivningens föreställning tolkar vi att hon inte definierar övergreppet som våldtäkt. Blom (2012) förklarar hur rådande föreställningar om våldtäkt sätter ramar för vad som uppfattas vara våldtäkt eller inte. Hon menar att det som inte överensstämmer med föreställningen osynliggörs.

För att kritiskt granska konstruktioner av våldtäkt krävs en förståelse för sociala konstruktioner. Enligt Payne (2008) skapas sociala konstruktioner i samspelet mellan människor i sociala och historiska kontexter, de sociala konstruktionerna är då de gemensamma eller delade uppfattningarna om världen. Han menar att då sociala idéer blir allmänt omfattade blir de även en verklighet för samhällsmedlemmarna. Utifrån ovanstående beskrivning av sociala konstruktioner skapar de sociala idéer som är rådande gällande våldtäkt i samhället en ram för vad som anses och inte anses vara våldtäkt. Vi tolkar att denna ram även kan utesluta erfarenheter. Utifrån ett poststrukturalistiskt feministiskt perspektiv

menar Payne (2008) att kategorier och diskurser borde granskas och kritiserats istället för att tas för givet. Då Gottzén (2008) menar att hur kön konstrueras påverkar våldet gentemot kvinnan ser vi att det är av vikt att granska konstruktioner av kön.

West och Zimmerman (1987) beskriver könskonstruktioner som en ojämn maktbalans vilket de menar lärs in tidigt i livet. De skriver att kvinnan lär sig uppträda feminint och mannen maskulint med tillhörande egenskaper. Erson (1997) beskriver egenskaper som könskonstruktionerna tillskriver kvinnlighet och manlighet. Hon menar att kvinnlighet relateras med egenskaper som passivitet medan manlighet relateras till initiativtagande och en ledande roll. Vår tolkning menar att denna konstruktion av kön leder till att våldtäkt blir svårt att definiera om det skett under omständigheter som överensstämmer med vad som norm förknippas med kvinnlighet och manlighet, men av den utsatte upplevdes som ett övergrepp.

7.1.1.1 Tjatsex

Vad som var gemensamt i temat tjatsex var att kvinnan sagt nej till att ha samlag från början men att utgången ändå slutade med ett "samtycke" till samlag. Kan det då räknas som ett nej? Denna föreställning vi valt att kalla tjatsex uppmärksammar myter och föreställningar av att det krävs ett tydligt uttalat *nej* för att övergreppet ska anses vara våldtäkt. Flera kommentarinlägg beskrev sexuella handlingar de inte samtyckt till men efter mycket tjat och övertalande ändå "gått med på". I kommentarinläggen finns en oklarhet till att definiera övergreppet som våldtäkt då de egentligen inte velat ha samlag men blivit övertalad till det.

Jag var 16 år. Träffade en kille väldigt mycket jag skulle sova hos honom, han ville då ha sex. Jag sa att jag inte orkade och att jag inte var redo. Han tjatade på mig tills jag lät honom. Det gjorde så himla ont. Jag tänkte hela tiden att jag får skylla mig själv som sov hos honom. (Anonym)

28, då 19. Var hemma hos en killkompis på fest. Alla hade somnat/gått då han hela tiden försökte kyssa mig. Sa nej eftersom han har flickvän. Sa nej hela tiden men tillslut så låg jag bara där och tittade upp i taket med honom över mig. Hans flickvän vet inte om detta. (Anonym)

En vän som tyckte det var okej än hur många gånger jag sa nej och drog bort hans händer. Tillslut gav jag upp. Och nu är jag en del av mörkertalet. (Anonym)

I det första och tredje kommentarinlägget beskriver kvinnorna att de lät honom, och gav upp, trots att de flera gånger sagt nej. Även det andra kommentarinlägget går att tolka som att kvinnan sa nej men att hon sedan inte gjorde ytterligare motstånd eller protesterade då hon skriver att hon tillslut bara låg där och tittade upp i taket. Asp (2010) beskriver i sitt forskningsprojekt hur samtycke som förmått med vissa medel från förövaren inte skall gillas, det skall inte ha rättslig betydelse eftersom offret känt tvång till att ge samtycke. Vidare skriver han att samtycke kan vara problematiskt i förhållande till ojämlikheter och maktstrukturer. Han menar att kvinnan kan acceptera sex men i en tvingande ojämlikhet.

Utifrån kritisk syn på könsmaktsordning menar Gottzén (2008) att det är det ojämslidda samhället som möjliggör mannens förtryck gentemot kvinnan. Han menar därmed att våldet är könat, det har ett starkt samband med vad som anses vara maskulint samt feminint. Med användandet av den föregående synen på könsmaktsordning kan övertalandet till samlag ses som möjliggjort av mannens överordnande maktposition gentemot kvinnan. Även Börjesson & Rehn (2009) menar att utövandet av makttekniker skapas av skillnader. Då skapandet av "den andra" konstrueras och skiljer sig från normen möjliggörs dominans och undertryck av denna. Baker (1999) beskriver i sin studie att det anses vara en social norm för män att vara sexuellt aktiva, att det på så sätt kan hävda maskulinitet och få högre social status. Med denna beskrivning menar hon att normer i samhället angående hur män bör vara manliga kan försvåra att förändra uppfattningen av våldtäkt. Med föregående teori tolkar vi att mannens tjat och övertalning till samlag kan ses som accepterat eftersom det följer den sociala normen för maskulinitet, vilket vi menar kan försvåra möjligheten för kvinnorna i berättelserna att definiera handlingen som våldtäkt.

7.1.2 Relationens betydelse

Utifrån hur kvinnorna använde och begripliggjorde våldtäkt i sina berättelser har vi uppmärksammat myter och föreställningar gällande kvinnans relation med förövaren. Föreställningen innebar att våldtäkt inte kan ske inom en nära relation. Dock utsattes kvinnorna i vår studie i majoritet av en person de hade en nära relation till eller var bekant med. De förövare vi kunnat utläsa var i flesta fall partner, vän, familjemedlem eller släkting. Vi uppmärksammade även att relationen till omgivningen och i synnerhet omgivningens reaktioner och bemötande var återkommande. Många kommentarinlägg uttryckte en besvikelse över omgivningens reaktioner och hur omgivningen brast i att stötta dem efter

händelsen. I många fall resulterade det i att omgivningen skuldbelagde den utsatte för det som skett.

7.1.2.1 Relation till förövaren

En föreställning gällande våldtäkt vi kunnat utläsa i kvinnornas berättelser var att våldtäkt inte kan ske inom en nära relation. Föreställningen innefattar med andra ord att våldtäkt begås av en okänd förövare. Kalra och Bhugra (2013) samt Blom (2012) bekräftar i sina studier att det är en vanligt förekommande föreställning om våldtäkt.

Jag och min dåvarande pojkvän kollade film, han låg bakom mig och höll om mig. Han började ta på mig, jag gjorde lite motstånd men sa inget. Sen var han inne i mig, det gjorde ont, jag låg helt stilla och tyst men tårarna rann. Såg det inte som våldtäkt då för vi hade haft sex innan, o vi var ju tillsammans. (Anonym)

Vart så olyckligt kär i mitt ex. Så kär att jag inte vågade säga nej till att ha sex med honom. Grät varje gång under sexet i smyg, men jag visste att han inte skulle vilja träffa mig mer om jag sa nej. Han kunde göra vad han ville med min kropp. Ont i magen av att tänka på vad han då gjorde. (Anonym)

Lever jag fortfarande med skammen och sorgen, han tog allt ifrån mig.. men jag anmälde aldrig honom, vem skulle tro mig? Han var min sambo och far till mina barn. (Anonym)

En typ av nära relation som var återkommande i vårt empiriska material var att den utsatte och förövaren var i, eller hade haft en kärleksrelation vid tiden övergreppet begicks. Föreställningar kring vad ett förhållande innebär tycks påverka kvinnorna till att begripliggöra handlingen som ett övergrepp eller inte. I det första kommentarinlägget tolkar vi det som att kvinnan har en föreställning om att det i ett förhållande förväntas av en att ha samlag med sin partner och att det inte kan ske mot någons vilja i ett förhållande. De delade känslorna av svek samtidigt som personen är kär i förövaren kan utläsas ur flera kommentarinlägg. Det andra kommentarinlägget belyser återigen att kärleken till förövaren fungerar som ett hinder i att våga säga nej, detta grundat i rädsla att förlora sin kärlek. I det sista kommentarinlägget var förövaren sambo till kvinnan och far till hennes barn. Kvinnan tar upp trovärdigheten som en faktor till att inte anmäla och reflekterar kring vem som skulle tro att hon blivit utsatt då de hade gemensamma barn och en kärleksrelation till varandra. Baker (1999) skriver att det är

svårt för samhället att förstå att det faktiskt är våldtäkt då offer och förövare har en relation med varandra. Hon menar även att bevis för uteblivit samtycke därmed är svårt att hävda. Kalra och Bhugra (2013) skriver att våldtäkt vanligtvis sker inom bekantskapskretsen där förövaren är för den utsatte en känd person vilket motbevisar den beskrivna föreställningen.

Den ovan beskrivna föreställningen går att granska genom att kritiskt använda teori om könskonstruktion. West och Zimmerman (1987) skriver att med förståelsen av att kön görs samt hur det upprätthålls ges även en förståelse för hur det begränsar oss i våra roller och styr våra val. Med görandet av kön menar de att skillnader skapas mellan kvinna, flicka/man, pojke. Magnusson (1997) skriver att kvinnlighet hör samman med underordning då de egenskaper som tillskrivs kvinnan gör att kvinnan inte kan ta plats, säga ifrån eller ha självförtroende nog att ha samma överordnade position likt mannen. West och Zimmerman (1987) skriver att förståelsen i skapandet av kön kan synliggöra hur sociala strukturer och social kontroll upprätthåller kategorierna. Med detta resonemang kan vi granska hur våldtäkt har konstruerats historiskt för att förstå föreställningen i vår empiri om att våldtäkt inte kan ske inom en kärleksrelation. Våldtäkt inom äktenskap blev straffbart först år 1965 vilket Nilsson och Wallqvist (2007) skriver, dock skulle handlingen få ett betydligt lägre straff om parterna hade eller hade haft ett sexuellt förhållande med varandra. Vår tolkning är att detta synsätt fortfarande kan prägla synen på våldtäkt idag utifrån den omfattning av kvinnor i vår empiri som beskriver att de inte definierat övergreppen som våldtäkt då de haft en relation med förövaren.

Att övergrepp möjliggörs beskriver Mellberg (1997) bero på en ojämlik maktrelation där den som begår övergreppet även har tolkningsföreträde att definiera situationen. Vidare skriver hon att våldtäktsman kopplas samman med att avvika från det normala. Hon menar att då en person som anses vara normal och dessutom befinner sig inom olika sociala sammanhang där personen ses som granne, arbetskamrat, kurskamrat, släkting, vän och så vidare blir misstänkt för att ha begått ett sexuellt övergrepp uppstår ett dilemma. Dilemmat som beskrivs är att handlingen eller personen måste omdefinieras. Detta resonemang kan vi använda för att problematisera kvinnornas möjlighet till att definiera övergreppet som våldtäkt samt att se en person de är/varit i ett förhållande med som en våldtäktsman.

7.1.2.2 Relation till omgivningen

Vi har även kunnat utläsa myter och föreställningar om våldtäkt utifrån omgivningens bemötande av en person som varit utsatt i vårt empiriska material. Med omgivningen innefattas familj, vänner och bekanta men även professionella kontakter de utsatta tagit kontakt med. Utifrån hur kvinnorna beskriver omgivningens bemötande tolkar vi att omgivningens föreställningar återspeglas i kvinnornas berättelser.

Blev under två års tid trakasserad och tafsad på i korridoren av ett killgäng. Ibland indragen på toaletten för mer. Vågade inte gå själv i skolan. När jag försökte lyfta med kuratorn ursäktades det med att "de bara är pojkar och nyfikna". Var 13-14 då. Mår inte dåligt, men är besviken på omgivningen. (Anonym)

Ovanstående kommentarinlägg beskriver hur kvinnan försöker ta kontakt med omgivningen och hur omgivningen sviker. Kvinnan utsätts för övergrepp som gör att hon upplever rädsla för att befinna sig ensam i skolan. Kuratorn uttrycket att det är pojkar och att de bara är nyfikna. Kuratorn normaliserar pojkarnas beteende. Nilsson och Wallqvist (2007) skriver att våldtäkt är ett brott som väcker starka känslor och berör många. De skriver även att det kan vara svårt för omgivningen att bemöta någon som varit utsatt.

Utifrån teori om att kön skapas via ett socialt manus som skildrar det som är det ideala feminina och maskulina som sedan spelas upp likt en pjäs blir åskådarna medvetna om hur framträdandet av de olika rollerna bör vara (West & Zimmerman, 1987). Därmed lär sig flickor att vara och uppträda likt flickor bör. Med denna teori är det kuratorn i kommentarinlägget ovan som lär flickan vad det innebär att vara flicka då hon säger att "pojkar är pojkar", de är nyfikna. Det är på så vis flickans ansvar att låta pojkarna vara pojkar. Erson (1997) menar att då könskonstruktioner kritiseras kan den som kritiserar tvingas tillbaka av normsystem och/eller av tolkningsföreträdet hos någon eller några. Hon menar att kvinnor blir riktiga kvinnor respektive män om de beter sig som föreställningen kring könen säger att de bör. I detta fall tyder vi att "åskådaren" var en professionell kontakt som svek flickan då hon tog kontakt. Åskådaren tillrättavisade flickan till att återgå till hur hon som flicka bör agera och vara medan pojkarnas beteende ursäktades. Vi tolkar att kuratorns tolkningsföreträde av könskonstruktioner blir styrande gentemot flickans kritik av dem.

Jag var på en fest, med min "bästa vän" då 17 år, jag somnade bredvid en kille och vakna av att han hade sina fingrar i mig och höll på. Jag fick panik och låtsades sova tills han var klar. Jag gick till min vän och grät och berättade, nu två år senare skrattar hon åt den händelsen o jag dör inombords. (Anonym)

Berättade om våldtäkten för min bästavän. "Du får faktiskt skylla dig själv" fick jag till svar. Jag klandrade redan mig själv, och hennes kommentar gjorde det hela värre. (Anonym)

Jag vågar inte berätta för någon eftersom jag känner inte att bördan är någon annans att ta. Jag ville inte bli ett offer, det ville jag aldrig, och jag ville inte förstöra folks bild av honom han var ju en sån trevlig människa, jag vågade bara säga "vi träffas inte längre, han och jag". (Anonym)

I kommentarinläggen ovan beskriver kvinnorna hur de anförtrott sig till bekanta i deras omgivning. I det första och andra kommentarinlägget ovan har de bekanta bemött kvinnornas erfarenheter av våldtäkt med att skratta åt det eller skuldbelägga kvinnan. I det sista kommentarinlägget ovan har inte kvinnan berättat för någon då hon resonerar kring vad det kan få för konsekvenser för synen på henne och förövaren. Vanwesenbeeck (2008) menar att kulturen kan påverka definitionen av våldtäkt, att det kan se olika ut i olika kontexter. Hon skriver att attityden till sexuellt våld inom kulturen kan påverka hur öppna människor är angående sina erfarenheter till omgivningen. Carlsson (2009) belyser vikten av att andra indirekt via debatter men även direkt via personliga möten bekräftar övergrepp mot kvinnor, därmed uppvärderar de kvinnornas egna sinnesintryck och minnen, vilket är viktigt för bearbetningen. Detta resonemang anser vi påtala vikten av ett gott bemötande för att hjälpa utsatta i bearbetningen av våldtäkt.

Enligt kritik till könsmaktsordningen får kvinnor mindre socialt stöd och status i jämförelse med män (Lengermann & Niebrugge, 2009). Kvinnorna i kommentarinläggen ovan beskrev brister i det sociala stödet och i den sistnämnda kommentaren oroar sig personen över hur bilden av förövaren kommer förändras för omgivningen samt bilden av henne som ett offer. I studien av Blom (2012) beskrivs föreställningar om vem som är offer och förövare. Hon menar att förövaren ses som en avvikande man medan offret ses som en osjälvständig kvinna. Med detta resonemang kan vi tolka kvinnans ovilja att berätta om våldtäkten då mannen inte anses vara en avvikare, då omgivningens bild av honom var en trevlig människa.

Resonemanget kan även användas för att förstå kvinnans ovilja att ses som ett offer för våldtäkt. Att kvinnorna berättar för omgivningen kan liknas vid vad Börjesson och Rehn (2009) beskriver som ett maktmotstånd. De menar att åhörarna måste övertygas om att personen är ett offer för att offret ska få gehör på sitt maktmotstånd och därmed anses trovärdig och legitim. Därmed menar de att personen behöver hävda sin oskuld och att den inte kunde rå för vad som hände. De skriver att offerskapets placering får konsekvenser, både för personer samt domslut vid rättegång. Vi tolkar att därmed kan det vara skrämmande för en utsatt att behöva hävda sin oskuld i händelseförloppet.

7.1.3 Våldtäktsoffer?

I vårt empiriska material kunde vi utläsa myter och föreställningar om våldtäkt utifrån hur kvinnorna resonerade kring ansvar och självbild efter de varit utsatta i berättelserna. Skuld var ett övergripande tema vi kunde utläsa gällande ansvar. De utsatta i vår empiri beskyllde vanligtvis sig själva för det som skett på grund av eget handlande och beteende. Skam var ett återkommande tema gällande hur kvinnorna beskrev självbilden i berättelserna. Kvinnorna kunde beskriva känslan av att känna sig äcklig och smutsig till följd av våldtäkten.

7.1.3.1 Skuld

I de kommentarinlägg som resonerade kring ansvar i förhållande till våldtäkt, var det vanligt att de utsatta beskyllde sig själva för sitt handlande och agerande. Föreställningen om våldtäkt som går att utläsa är att det krävs ett visst beteende i förhållande till hur de utsatta agerat innan och under våldtäkten för att inte skuldbelägga sig själva för våldtäkten.

Har aldrig klandrat någon annan som utsatts för våldtäkt, så varför är det då så svårt att inte klandra mig själv? (Anonym)

Var 16 år första gången. Dåvarande pojkvän slog och tog i vilket hål han ville, var rädd..vågade inte lämna men försökte en gång. Då fick han hjälp av sin kompis. Kanske får skylla mig själv som stannade. (Anonym)

14 då, 18 nu. Sexuellt utnyttjad av killen jag var kär i. Har aldrig berättat för någon fören nu. Alltid beskyllt mig själv. Varför skrek jag inte? Resultat: osund syn på sex, bristande självrespekt, två självmordsförsök. (Anonym)

Känner ofta att jag måste ställa upp för att det är min "skyldighet" om jag snackat/hånglat med någon innan. Vågar inte säga nej innan och inte sen heller, vilket har lett till otaliga gånger som jag blivit utnyttjad och skuldbeläggs alltid mig själv för jag känner att jag inte ger ut rätt signaler. (Anonym)

Kvinnan i det första kommentarinlägget skriver att hon skuldbelägger sig själv trots att hon aldrig skuldbelagt någon annan som varit utsatt för våldtäkt. Kvinnorna i de resterande kommentarinläggen ifrågasätter sitt egna agerande. De beskriver att de borde protesterat mer, skrikit högre, lämnat ett dåligt förhållande eller inte skickat ut fel signaler för att undvika våldtäkt. Därmed skuldbelägger de sig själva istället för förövaren. Nilsson och Wallqvist (2007) beskriver hur fokus flyttades från brottsoffrets agerande till förövarens handlande i sexualbrottslagstiftningens reform 1984. Detta innebär att det inte var längesedan rättssamhället ansåg att bevisbördan låg på den utsatte, vilket vi tolkar kan vara en förklaring till den föreställning vi ovan beskrivit.

För att förstå skuldbeläggningsen i de ovan skrivna berättelserna kan vi använda oss av teori om könskonstruktioner där kön konstrueras i en social process. West och Zimmerman (1987) belyser Goffmans metafor om ett uppträdande likt en pjäs. De menar att kön skapas via ett socialt manus som skildrar det som är det ideala feminina och maskulina som sedan spelas upp likt en pjäs. Åskådarna är väl medvetna om hur framträdandet av de olika rollerna bör vara. Enligt författarna blir det problematiskt då rollkonflikter uppstår. Det innebär att rollen en person enligt omgivningen bör ha inte stämmer överens med vad personen själv anser att den bör inta. Med detta resonemang kan vi tolka att kvinnorna skuldbelägger sig själva för att de inte agerat utifrån den roll de förväntats agera utifrån av omgivningen. Exempelvis ifrågasätter sig kvinnan i tredje kommentarinlägget varför hon inte skrek. Vilket kan tolkas som att hon föreställer sig att hon förväntas skrika i rollen som utsatt för våldtäkt. Carlsson (2008) beskriver hur flicka/kvinna konstrueras vid sexuella övergrepp. Hon menar att de konstrueras som "dåliga" och därmed tillskrivs egenskaper som förföriska, otillförlitliga, mindre värda eller på andra sätt avvikande. Den "dåliga" flickan/kvinnan anses även vara ansvariga för "dåliga" handlingar, så som övergrepp eller avslöjanden. Med detta resonemang går det att förstå skuldbeläggningsen utifrån att kön är socialt konstruerat.

7.1.3.2 Skam

En föreställning som kan aktualiseras i förhållande till att kvinnorna beskriver känslor av skam i berättelserna är föreställningen av att det är en särskild typ av kvinna som blir utsatt för våldtäkt.

Då 17, nu 18. Hånglade med en kille på offentlig plats, han började gräva mellan mina ben och jag vågade inte ta bort hans hand på grund av rädsla hur han skulle reagera och möjligtvis bli arg. Berättade aldrig för mina vänner på grund av skämdes och kände mig äcklig. (Anonym)

15 år oskuld, festival. Kille 24 började hångla och stack in handen i mina trosor. Tvingade sedan med mig till en buske mot min vilja och hade sex med mig mot min vilja. Har alltid ljugit om händelsen i skam och sagt att det var min vilja. Nu depression, ätstörningar och skärsår. (Anonym)

Var 16, blev nerdrogad och buren till en källare. Jag tror de var 7-8 st. Anmälde aldrig, för jag ville inte att någon skulle döma mig. Sjukt att man känner så. Jag vet ju att det är de som ska dömas för vad de gjort. (Anonym)

I kommentarinläggen ovan beskriver kvinnorna att de känt skam i relation till att de blivit våldtagna. I det första kommentarinlägget beskriver kvinnan att hon inte berättat för sina vänner om övergreppet då hon skämdes och kände sig äcklig till följd av det. Kvinnan i det andra kommentarinlägget skriver att hon ljugit i skam om våldtäkten och sagt att det skedde med hennes vilja. Kvinnan i det sista kommentarinlägget beskriver oro över att dömas av omgivningen trots kunskapen om att det är förövarna som borde dömas. Föreställningen av att det är en särskild typ av kvinna som blir utsatt för våldtäkt beskrivs av Lonsway och Fitzgerald (1994). De skriver att det är främst kvinnor som har ett dåligt rykte, de som kommer från marginaliserade minoritetsgrupper som associeras med det typiska offret som utsätts för offret. De skriver även att det är en myt att enbart yngre sexuellt frispråkiga kvinnor utsätts för våldtäkt. Utifrån denna myt tolkar vi att det kan anses vara negativt att associeras med ett offer.

Utifrån teori om könskonstruktioner tillskrivs män och kvinnor olika egenskaper som påverkar hur de ser på sig själva (Erson, 1997). Erson (1997) skriver att dessa egenskaper lärs in i en tämjningsprocess i tidigt stadie, denna process gör kvinnan och mannen olika och

nästintill varandras motsatspar. Då Baker (1999) skriver att män kan hävda manlighet utifrån att vara sexuellt aktiva, vilket även kan ge dem hög social status, kan Ersons (1997) resonemang om motsatspar användas för att förstå vad som tillskrivs kvinnlighet. Om kvinna och man ses som motsatspar innebär kvinnlighet därmed att vara sexuellt återhållsam för att nå högre social status. Till följd av att se konstruktioner av kön på detta sätt kan kvinnornas beskrivning av skam förstås som en ovilja att associeras med föreställningar av vad det innebär att vara utsatt för våldtäkt. Skamkänslorna kan även förklaras med Carlssons (2009) förklaring av att handlingsutrymmet för att tala om sexuella övergrepp varit nästintill obefintligt historiskt sett. Hon menar att det tidigare inte varit socialt accepterat att tala om sexuella övergrepp. Enligt Asp (2010) har det utvecklats en öppenhet för att tala om sex samtidigt som det fortfarande råder någon form av tabu.

7.1.4 Alkoholens betydelse

En föreställning om våldtäkt vi kunnat utläsa utifrån hur kvinnorna begripliggör våldtäkt i sina berättelser berör alkoholens betydelse. Föreställningen innebär att kvinnor utsätter sig själva för en risk att bli våldtagna genom att inte kontrollera sitt drickande av alkohol. Alkoholens inverkan blir även betydelsefull i förhållande till samtycke av samlag.

Det var midsommar, jag var 18 år, hade trevligt med mina vänner. Alkoholen flödade och det slutade med att jag däckade av fyllan. Jag vaknade sen av att en av killarna från kröket låg över mig och hade sex med mig. Jag sa nej men fick till svar att "det går fort". 20 år idag och väldigt trasig. (Anonym)

Jag var 13, är 14 nu. Jag blev nedsupen av mina äldre kompisar på fest, för full. Vart inte längre i medvetande och vaknade av att en kille 1 år äldre tog min oskuld- mitt fel. Ett halvår efter, full igen. Våldtagen tills jag blödde av min storebrors kompis på 17 år. Mitt fel att jag drack igen. (Anonym)

16 år och jag får ont i mig själv när jag inser att jag är en del av detta. Ett år sen däckade jag på en fest och min "kompis" tyckte att det var okej då.. känns så litet i jämförelse och det kändes som mitt eget fel som inte kontrollerat mitt drickande. (Anonym)

I kommentarinläggen ovan beskriver kvinnorna att de druckit alkohol i samband med att de blivit våldtagna. Alla tre beskriver att de inte varit vid medvetande då de blivit utsatta för

våldtäkt. Kvinnorna i det andra och tredje kommentarinläggen skriver att de beskyller sig själva för våldtäkten till följd av att de varit berusade. Utifrån sexualbrottslagstiftningens historia skriver Nilsson och Wallqvist (2007) att våldtäktsbegreppet vidgades vid reformering år 2005. De skriver att en betydelsefull förändring var att det ska betraktas som våldtäkt när personer utnyttjas sexuellt i kraftigt berusade tillstånd, sovandes eller medvetlösa, vilket även kallas hjälplöst tillstånd. I Justitiedepartementets rapport (2004) om anmälan och utredning av sexualbrott presenteras alkoholens betydelse som faktor att inte anmäla våldtäkt. De menar att de utsatta kan känna att de utsatt sig för en risk då de druckit alkohol och därför inte anmäler, samt att de kan känna oro över att behöva återberätta något de inte kan minnas under rättsprocessen. Det presenteras även i rapporten att omgivningen verkar anse att någon som blivit våldtagen under berusat tillstånd själv har utsatt sig för risken.

Under detta avsnitt blir även föreställningen om att det krävs ett uttryckt *nej* samt aktivt motstånd från den utsatte för att övergreppet ska definieras som våldtäkt aktuellt, vilket vi tidigare presenterat under avsnittet tjatsex. Alkoholen blir betydelsefull i form av att kvinnorna inte kunnat uttrycka ett *nej* eller gett motstånd då de varit i ett hjälplöst tillstånd. Samtycke beskrivs vara betydande om ett brott skett eller inte enligt Asp (2010). Han påtalar att det som skiljer ömsesidigt sex och övergrepp åt, är ifall samtycke föreligger eller ej. Vidare menar Asp att bedömningen av samtycke inte bör byggas på att den utsatte uttryckt ett *nej* till sex utan snarare på att den inte uttryckt ett *ja*, därmed bör allt annat än *ja* ses som ett *nej*. Med detta resonemang kan vi förstå att samtycke inte kan nås vid ett hjälplöst tillstånd, vilket tydligare lägger skuld på förövaren.

Det sexuella våldet kan enligt Gottzén (2008) förstås av det icke jämställda samhället. Han menar att det möjliggör mannens förtryck gentemot kvinnan. Vidare menar han att våldet är könat. Likaså menar Mellberg (2007) att sexuellt våld grundas i det ojämlika maktförhållandet mellan män och kvinnor. Då lagen om sexualbrott (SFS 2016:677) är utformad så att våldtäkt kräver att tvång ska ha förekommit kan vi implicit tolka att det krävs motstånd för att visa att tvång förekommit. Med vår tolkning medför lagen en syn på kvinnor som sexuellt tillgängliga så länge de inte gör fysiskt motstånd. Då kvinnorna i kommentarinläggen varit medvetlösa vid övergreppen och därmed inte kunnat ge motstånd kan vi tolka skuldbeläggningen som en följd av de strukturella maktdimensionerna som lagstiftning är del av.

Omgivningens reaktioner i förhållande till alkoholens betydelse vid våldtäkt som vi tidigare i avsnittet beskrivit kan förstås utifrån Börjesson och Rehns (2009) teori om hur språket kan användas som maktteknik. De menar att språket kan förskjuta kontexten som ett sätt att utöva makt på. Med detta menar de att ett samtal som startade kring ett problem kan med hjälp av språket förskjutas till ett annat. Utifrån detta resonemang kan kontexten från våldtäkt förskjutas till något annat med hjälp av språket, exempelvis alkohol. Vi tolkar att det kan förekomma i bemötandet från omgivning och myndigheter. Likt vårt resonemang presenterar justitiedepartementets rapport om anmälan och utredning av sexualbrott (2004) att alkohol är en faktor till att inte anmäla våldtäkt. Enligt rapporten kan detta grundas i en rädsla kring hur bemötandet från myndigheter samt hälso- och sjukvård kommer att se ut då de utsatta varit berusade vid våldtäkten. Vi tyder att medvetenhet kring språkets makt i bemötandet av personer utsatta för våldtäkt därmed är av vikt.

7.2 Våldtäkt är komplext

Som avslutande avsnitt i vår analys- och resultatdel vill vi presentera komplexiteten gällande våldtäkt vi uppmärksammat i vår studie. I vår empiri har vi kunnat identifiera kommentarinlägg som stämmer överens med den stereotypa bild av våldtäkt vilket vi ville skildra i ett enskilt tema för att visa att en nyanserad bild av våldtäkt även innebär den stereotypa bilden. Därav finns det fler faktorer än myter och föreställningar som kan verka hindrande i vilket bekräftas i Justitiedepartementets rapport om anmälan och utredning av sexualbrott (2004). I rapporten lyfts komplexa faktorer som verkar hindrande för människor att anmäla sexuella övergrepp. En av de faktorer rapporten berör är att brottsoffret kan känna rädsla av att situationen ska förvärras av en polisanmälan. Anmälan beskrivs kunna förstöra den sociala tillvaron och kan medföra stigmatisering samt utsätta personen för repressalier.

Även fast jag försökte ta bort hans händer och sa nej och sluta hela tiden så fortsatte han. Han började ta av mig kläderna även fast jag protesterade och knep ihop benen..sedan gav jag bara upp och låg där. "Du gör mig galen, det här var ditt fel" sa han efteråt... (Anonym)

Jag var 13 första gången. En kille slog mig medvetlös och våldtog mig sen. Ungefär ett år senare blev jag våldtagen igen. På väg hem från en fest. Jag sa nej efter nej men efter ett tag så grät jag bara tills han var klar. Den enda som vet är min pojkvän, han har fått mig att klara det. (Anonym)

17 år, midsommarafton på Öland. Träffade en kille och tappade bort mina vänner. Han drog in mig i en skogsdunge... sa nej. Han lyssnade inte. Ingen kunde hjälpa mig. Vet inte vem han var, men jag kommer aldrig glömma vad han gjorde. (Anonym)

I kommentarinlägg två och tre kan vi inte utläsa att den utsatte har någon typ av relation till förövaren då de båda beskriver förövaren som ”en kille”. Vi är medvetna om att vi inte heller kan utesluta att de har en relation. Vad som är gemensamt i alla tre kommentarinlägg är att de utsatta gett motstånd. I kommentarinlägg två och tre skedde våldtäkten utomhus. I det sista kommentarinlägget beskriver dessutom kvinnan att hon var ensam då hon tappat bort sina vänner. Kalra och Bhugra (2013) beskriver den stereotypa våldtäkten med föreställningar om att det är en ung kvinna, som är ute sent på kvällen ensam och som blir överfallen av en okänd man som förgriper sig på henne, utomhus. Det är även denna föreställning av våldtäkt som främst produceras av media enligt Brottsförebyggande rådets nationella trygghetsundersökning (2015). Det finns detaljer i de ovanstående kommentarinläggen som stämmer överens med den stereotypa våldtäkten. Det komplexa vi vill presentera innebär att trots förutsättningar för att kunna definiera övergreppet som våldtäkt enligt samhällets föreställning av våldtäkt, finns det fortfarande faktorer som påverkar till att inte anmäla.

I den tidigare forskning vi presenterat problematiserar även Baker (1999) viljan att anmäla våldtäkt då den utsatte måste vara villig att offra sin integritet. Hon menar att detta kan avskräcka till att anmäla då de måste dela med sig av sina privata erfarenheter. Med detta resonemang ser vi vikt av att ansvaret till att anmäla inte endast ska ligga på den utsatte, utan att det skall finnas förutsättningar inom anmälningsprocessen och rättssystemet som verkar främjande för våldtäktsutsatta att anmäla.

För att förstå oviljan till att genomgå en anmälningsprocess kan vi utifrån poststrukturalistiskt feministiskt perspektiv granska och kritisera könsmaktsordning. Nordborg (1997) skriver att vad som anses vara kvinnligt och manligt varierar beroende på historisk, social och kulturell kontext. Hon menar även att det påverkar synen på vad som anses vara moraliskt samt juridiskt rätt. Med detta menar Nordborg att kön återspeglas i lagen. Hon förklarar resonemanget med att officiellt accepterade värderingar och konstruktioner angående kön blir instiftade i lagstiftningen. Rätten blir därmed ett maktmedel till att befästa, skapa och återskapa kön enligt Nordborg. Vi tänker att Nordborgs resonemang går att använda för att

granska hur sexualbrottslagstiftningen verkar negativt för våldtäktsutsatta kvinnor. Nilsson och Wallqvist (2007) skriver angående sexualbrottslagstiftningens reformering att våldtäktsbegreppet vidgades år 2013 till att omfatta fall där den utsatte reagerat med passivitet. Då Mellberg (1997) beskriver konstruktioner av kön skriver hon att passivitet är en egenskap som förknippas med kvinnlighet. Vår tolkning av detta resonemang är att passivitet tidigare inte setts som en naturlig reaktion på våldtäkt, utan som ett tecken på samtycke då det förknippats med att vara en kvinnlig egenskap.

8 Sammanfattande diskussion

Syftet med studien var att undersöka hur våldtäkt tas i uttryck i kvinnors berättelser om oanmälda våldtäkter, på internetforumet ASK.fm. Med hjälp av feministisk teori tolka och förstå de bilder av våldtäkt som kvinnorna ger uttryck för i sina berättelser. Det som var övergripande i det empiriska materialet var att kvinnorna använde myter och föreställningar om våldtäkt i sina berättelser. Ett återkommande tema i kvinnornas berättelser var gråzonen. Gråzonen innefattade oklarheter kring vilka sexuella handlingar som anses vara våldtäkt. Kvinnorna beskrev en osäkerhet utifrån vad de själva samt omgivningen såg som våldtäkt. Då det inte stämde överens med vad de varit utsatta för definierade de inte handlingen som våldtäkt. Under samma tema återkom föreställningar om att våldtäkt inte förekommit om man efter övertalning sagt ja till samlag trots att man egentligen inte velat. Vi såg även förekomst av relationens betydelse i förhållande till hur kvinnorna begripliggjorde våldtäkt i sina berättelser. Vi tolkade att kvinnorna inte alltid definierade handlingen som våldtäkt om handlingen begåtts av en partner, medan andra definierade det som våldtäkt men tvekade på att omgivningens skulle göra detsamma. Detta i en föreställning av att våldtäkt inte begås av en förövare som den utsatte har relation till. Vidare såg vi att kvinnorna återspeglade sitt sätt att beskriva våldtäkt utifrån hur omgivningen beskrev det. I vår empiri såg vi återkommande teman gällande hur kvinnorna förhöll sig själva till att varit med om våldtäkt. Förekommande var skuldbeläggning av sitt egna agerande och beteende. Av detta uttrycktes skamkänslor. Alkoholens betydelse för hur kvinnorna begripliggjorde våldtäkt var slutligen ett tema vi kunde utläsa. Detta innebar att alkohol i samband med våldtäkt uttrycktes vara en anledning till att skuldbelägga sig själv för att blivit utsatt för våldtäkt. Vi fann även i vår empiri ett tema som återspeglade den stereotypa bilden av våldtäkt. Då den utsatte beskrev uttryck för en stereotypisk våldtäkt valde vi att presentera komplexiteten gällande våldtäkt för att visa en viss sanning kring myter och föreställningar.

De slutsatser vi kan göra av vår första forskningsfråga är att kvinnor utsatta för våldtäkt använder och begripliggör våldtäkt på ett mångnyanserat sätt. Därmed menar vi att våldtäkt är komplext och innefattar olika definitioner och bilder, vilket vi menar kan problematisera benägenheten till att anmäla våldtäkt. Vår andra forskningsfråga syftade till att undersöka hur kvinnornas sätt att begripliggöra våldtäkt i sina berättelser kan tolkas och förstås utifrån feministisk teori. Vi valde att utgå från ett poststrukturalistiskt feministiskt perspektiv med ett kritiskt fokus på könskonstruktioner och könsmaktsordning. Av denna utgångspunkt tolkade vi hur kvinnorna begripliggjorde våldtäkt i sina berättelser. Vår tolkning innebar att kvinnornas sätt att begripliggöra våldtäkt kunde förstås av hur kön konstrueras i ett socialt sammanhang. Vår tolkning innefattade även förståelse för hur makt aktualiseras mellan man och kvinna i ett ojämlikt förhållande för att möjliggöra mannens förtryck gentemot kvinnan.

Valet av metod har påverkat vår studie och vidare dess resultat. De anonyma kommentarinläggen var en enorm tillgång och internet som arena möjliggjorde genomförandet av vår studie. Dock gav det konsekvenser i att vi inte kunde fråga vidare angående kommentarinläggen och få förklaringar kring oklarheter vid tolkning av kommentarinläggen. Samtidigt kunde vi få en viss distans till det empiriska materialet. Vi såg aldrig personen bakom erfarenheterna, vilket kan vara en fördel, samtidigt en nackdel. Fördelen med distansen var att vi som uppsatsförfattare inte kunde påverka personerna då de delade med sig av sina erfarenheter. De var omedvetna om att deras kommentarinlägg skulle ingå i en studie och kunde därmed inte anpassa sina kommentarinlägg efter den vetenskapen.

Att våldtäkt är ett tabubelagt ämne är historiskt välkänt vilket bekräftar av bland annat Carlsson (2009). Vi anser att vår studie är en bekräftelse av att det i nutida samhället ännu är svårt att tala offentligt om våldtäkt. Vi menar att normativa myter och föreställningar i samhället gällande våldtäkt verkar negativt för de som varit utsatta då vi i vår studie har sett tecken på att de kan vara svåra att identifiera sig med. Vi menar att hashtaggen #Mörkertalet välkomnade till ett samtal som i allmänhet är tabubelagt. Av detta ser vi att internet kan användas som mobilisering för kvinnor som varit utsatta för våldtäkt. Att många valt att vara anonyma i en social aktion som syftar till att tala öppet om våldtäkt tänker vi är ännu ett tecken på hur tabubelagt ämnet är. Den sociala mobiliseringen ser vi som en möjlighet till att minska den skuld och skam som de utsatta kan känna. Vetenskapen om att det finns fler som

varit med om liknande erfarenheter och känt samma känslor menar vi kan leda till att fler får styrkan till att tala om det, och förhoppningsvis även anmäla.

Med vår studie har vi fått en bild av att det existerar föreställningar gällande vilken typ av kvinna som blir utsatt för våldtäkt. Denna typ av kvinna beskrivs som ung, sexuellt frispråkig, komma från marginaliserade minoritetsgrupper samt ha ett dåligt rykte (Lonsway & Fitzgerald, 1994). Vi tänker att denna bild kan osynliggöra våldtäkt i fall där de utsatta inte kan identifiera sig med den typiska bilden. Vi ser med vår studie vikt av att utmana stereotypa myter och föreställningar gällande vem som utsätts för våldtäkt och vem det är som utsätter andra för våldtäkt. Att våldtäktsmän inte står långt ifrån "vanliga människor" utan kan vara vem som helst. Vi tycker det är viktigt att redan i barndomen lära ut vad personlig integritet och gränser innebär. Då pojkars felaktiga handlingar gentemot flickor ursäktas och omdefinieras till något annat menar vi att pojkar lär sig att det är okej att ta för sig av flickors kroppar. Samtidigt menar vi att flickor då lär sig att deras vilja inte är mycket värd.

Vi vill avslutningsvis belysa omgivningens betydelse för den utsatte. Vi menar att både professionella och bekantas bemötande är betydelsefullt för hur den utsatte ser på våldtäkt. I vår studie såg vi exempel på berättelser där våldtäkt omdefinierades till något annat efter omgivningens reaktion och bemötande. Vi vill därmed belysa att kunskapen kring våldtäkt och bemötande bör förbättras, både bland professionella samt allmänheten. Slutligen vill vi förmedla en önskan att mörkertalet skall minska, att fler ska våga eller kunna anmäla våldtäkt genom att få det stöd personen behöver.

8.1 Förslag till vidare forskning

Vi anser att det finns behov av ytterligare forskning kring alternativa sätt att bryta samhälleliga myter och föreställningar avseende våldtäkt för att öka anmälningsbenägenheten hos de som blivit utsatta då det bekräftas i den tidigare forskningen att mörkertalet gällande sexualbrott är omfattande (BRÅ:2015). I vår studie hade vi inte utrymme att belysa sexuella övergrepp gentemot barn, därmed ser vi att vidare forskning inom det området är relevant då Carlsson (2009) skriver att det finns lite forskning gällande det i vår kontext. Vi har i vår empiri kunnat identifiera män som använde #mörkertalet för att dela med sig av erfarenhet kring oanmälda våldtäkter trots att tråden syftade till kvinnor. I vår litteraturoversikt var det endast studien av Blom (2012) som berörde män som utsatta. Vi vill lyfta förslag till vidare

forskning gällande män samt personer som varken identifierar sig som man eller kvinna som blivit utsatta för våldtäkt men som inte anmält.

8.2 Slutord

Slutligen vill vi nämna hur detta ämne har kommit att påverka oss som författare. Det är för oss ett känslösamt ämne som vi både känner är av vikt att belysa. Vid bearbetningen av materialet kände vi båda känslor som, ilska, frustration och ledsamhet. Det har varit en utmaning att skriva utan att låta känslor styra. Distansen som skapades av att vi inte träffade personerna som skrivit kommentarinläggen hjälpte oss att inte bli alltför påverkade. Samtidigt vill vi inte avhumanisera de personer som valt att dela med sig av sina erfarenheter via #mörkertalet. Därför vill vi uttrycka vår tacksamhet, det var ni som möjliggjorde vår studie och vi hoppas innerligt att ni anser att vi belyst materialet med respekt och värdighet.

9 Referenser

- Asp, P. (2010) *Sex och samtycke*. Uppsala: Författaren och Iustus Förlag AB.
- Baker, K. (1999) "Sex, rape and shame." *Boston University Law Review*, 79, 3, 663-716
- Berg, M. (2015) *Netnografi: att forska om och med internet*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Blom, K. (2012) *Den sexuella gråzonen. En studie om sexuella berättelser från ett gränsland utan språk*. Göteborg: Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet.
<https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/29279/1/gupea_2077_29279_1.pdf >
- Bohlin, M. & Gurdal, S. (2016) "Social mobilisering och organisering via sociala medier". I Kristian Daneback & Emma Sorbring (red.): *Socialt arbete och internet: att förstå och hantera sociala problem på nya arenor*. Stockholm: Liber AB.
- Brottsförebygganderådet. (2016). *Nationella trygghetsundersökningen 2015: Om utsatthet, otrygghet och förtroende*. Stockholm: Brottsförebygganderådet.
- Bryman, A. (2008) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB.
- Buchanan, E & Markham, A (2012) "Ethical decision-making and Internet research 2.0: recommendations from the AoIR ethics working committee" (elektronisk), *Association of internet research officiella hemsida* <<http://aoir.org/wp-content/uploads/2014/04/ethics2.pdf> > (2016-11-01).
- Börjesson, M. & Rehn, A. (2009) *Makt*. Malmö: Liber AB.
- Carlsson, N. (2008) "En 'dålig flicka': Könskonstruktioner i berättelser om sexuella övergrepp." *Socialvetenskaplig Tidskrift*, 15, 3-4, 257-275.
- Carlsson, N. (2009) *Avslöjandets tid - kvinnors bearbetning av sexuella övergrepp*. Göteborg: Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet.
- Daneback, K. (2016) "Expertsajter på internet: information och kunskaper kring sexuella frågor". I Kristian Daneback & Emma Sorbring (red.) *Socialt arbete och internet: att förstå och hantera sociala problem på nya arenor*. Stockholm: Liber AB.
- David, M. & Sutton, C.D. (2016) *Samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Erson, E. (1997) "Ska vi tala som män?" I Gudrun Nordborg (red.): *Makt och kön: Tretton bidrag till feministisk kunskap*. Stockholm: Brustus Östlings bokförlag Symposium.

Gottzèn, L. (2008) "Maskulinitet och mäns våld mot kvinnor". I Gun Heimer, Annika Björk & Chrystal Kunosson (red.) *Våldsutsatta kvinnor: Samhällets ansvar*. Lund: Studentlitteratur.

Hirdman, Y. (1988) "Genussystemet : reflexioner kring kvinnors sociala underordning." *Kvinnovetenskaplig tidskrift*, 3, 49-59.

Ingloff, R. & Lautrup, L. (2016) "Socialtjänsten på nätet- att tänka nytt och våga göra annorlunda". I Kristian Daneback & Emma Sorbring (red.): *Socialt arbete och internet: att förstå och hantera sociala problem på nya arenor*. Stockholm: Liber AB.

Itunes (2016) "ASK.fm" (elektronisk), *Itunes officiella hemsida* <<https://itunes.apple.com/se/app/askfm/id635896473?mt=8>> (2016-11-15).

Itunes (2016) "Instagram" (elektronisk), *Itunes officiella hemsida* <<https://itunes.apple.com/se/app/instagram/id389801252?mt=8>> (2016-11-15).

Itunes (2016) "Twitter" (elektronisk), *Itunes officiella hemsida* <<https://itunes.apple.com/se/app/twitter/id333903271?mt=8>> (2016-11-15).

Justitiedepartementet. (2004). *Anmälan och utredning av sexualbrott. Förslag på förbättringar ur ett brottsofferperspektiv*. Stockholm: Justitiedepartementet.

Kalra, G. & Bhugra, D. (2013) "Sexual violence against women: understanding cross-cultural intersections." *Indian Journal of Psychiatry*, 55, 3, 244-249.

Lengermann, P.M. och Niebrugge, G. (2009) "Nutida Feministisk teori". I George Ritzer (red.): *Sociologisk teori*. Malmö: Liber.

Lonsway, K.A. & Fitzgerald, L.F. (1994) "Rape Myths: In Review." *Psychology of women Quarterly*, 18, 2, 133-164.

Magnusson, E. (1997) "Att vara en riktig kvinna på kontoret: När kvinnor skapar trivsel skapar trivseln samtidigt kvinnor". I Gudrun Nordborg (red.): *Makt & kön: Tretton bidrag till feministisk kunskap*. Stockholm: Brutus Östlings Bokförlag Symposion.

Mellberg, N (1997) "Sexuella övergrepp mot barn ur ett feministiskt och sociologiskt perspektiv". I Nordborg, G (red) *Makt & kön: Tretton bidrag till feministisk kunskap*. Stockholm: Brutus Östlings Bokförlag Symposion.

Nationalencyklopedin (2016) "Applikation" (elektronisk), *Nationalencyklopedins officiella hemsida* <<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/applikation>> (2016-11-17).

Nilsson, L. & Wallqvist, A. (2007) *Vägen vidare efter våldtäkt*. Stockholm: Bokförlaget DN.

Nordborg, G. (1997) ”Om juridikens kön”. I Gudrun, Nordborg (red.): *Makt & kön: Tretton bidrag till feministisk kunskap*. Stockholm: Brutus Östlings Bokförlag Symposion.

Payne, M. (2008) *Modern teoribildning i socialt arbete*. Stockholm: Bokförlaget Natur och Kultur.

SFS 2016:677. *Lagen om sexualbrott*. Stockholm: Justitiedepartementet.

Sveningsson Elm, M. (2009) ”How do various notions of privacy influence decisions in qualitative internet research?” I Anette N. Markham & Nancy K. Baym (red.): *Internet inquiry: conversations about method*. California: SAGE publications.

Vanwesenbeeck, I. (2008) “Sexual Violence and the MDGs.” *International Journal of Sexual Health*, 20, 1-2, 25-49.

Wennstam, K. (2004) *En riktig våldtäktsman*. Stockholm: Albert Bonniers förlag.

West, C. & Zimmerman, D.H. (1987) ”Doing Gender.” *Gender and Society*. 1, 2, 125-151.